Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

הײנט 10 זײטען.

נײער פאלקסבלאט

№ 137 | Łódź, Niedziela 15 czerwca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, יט סיון תר״ץ | № 137

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סענאט
איז צונויפגערופען געווארען אויפ׳ן 18 יוני

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט) פרייטאג נאכמיטאג האט א בעאמטער פון פרעזידיום פון מיניסטעריען־ראט איבערגעגעבען דעם סעקרעטאר פון סענאט־מארשאל פאלגענדען בריף איבערצוגעבען דעם מארשאלעק שימאנסקי.

פעראָרדנונג פון מלוכה־פרעזידענט וועגען צונויפרופען אן אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סענאט.

„אויפן יסוד פון ארט. 37 פון דער קאנסטיטוציע רוף איך צונויף די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון 18. יוני 1930“.

מלוכה פרעזידענט
(—) איגנאצי מאשטשיצקי.
פרעזעס פון מיניסטעריען־ראט
(—) וואלערי סלאוועק.

צוזאמען מיט דער פעראָרדנונג וועגען דער סענאט סעסיע האט דער פרעמיער סלאוועק צוגעשיקט א בריף מיט א לאנגער מאטיווירונג פארוואס די סענאט סעסיע איז נישט גערופען געווארען רעגולער ווען ס׳איז גערופען געווארען די אויסערגעוועהנליכע סיים־סעסיע.

קאנפערענץ פון דער רעגירונג מיט די פארשטעהער פון סוחרטום

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאניש) דער פרעמיער סלאוועק האט געכטען אויפגענומען אויף א לענגערער קאנפערענץ דעם גענ. דעפ. וואצלאוו זשישליצקי. חי דעפ. ווישליצקי האט דערנאך ערקלערט, זענען ארומגערעדט געווארען א גאנצע רייה ווירטשאפטליכע פראבלעמען, מיט דער ספעציעלער בערייקזיכטיגונג פון שטייער, תבואה און קרעדיט־פראבלעמען. חי ה׳ ווישליצקי האט אונז אינפארמירט וועט איינגיכען פארקומען א יאבליכע קאנפערענץ פון רעגירונגס־פארשטעהער מיט די פארשטעהער פון סוחרטום.

דער ציל פון דער דאזיגער בעראטונג איז צו קומען צו א הסכם אין אלע אנגעוועהטאנטע פראגען.

שרעקליכע קאטאסטראפע אין א פאלקס-שול
28 קינדער דערהרגעט געווארען

רינא, 14. (אטע) פון מאראקאו מעלדעט מען, וועגען א שרעקליכער קאטאסטראפע וואס איז פארגעקומען אין איינע פון די פאלקס־שולען בעת א רעמאנסטראציע פון א קינדער־פילם. דער פילם האט זיך אנגעצונדען, די קינדער האבען אנגעהויבען אין פאנישער שרעק ארויסצולויפען פון זאל, ווען עס האט זיך געפונען אויפ׳ן דריטען שטאק, די טרעפעי האבען זיך איינגעריסען, 28 קינדער זענען דערהרגעט געווארען איבער 100 שווער פערוואונדעט.

געשטאָרבען יצחק ליבערעסקו
דער וועטעראן פון יודישען טעאטער

ניו־יאָרק, 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא איז געשטאָרבען דער וועטעראן פון יודישען טעאטער יצחק ליבערעסקו. ער איז געווען דער ערשטער, וואס האט אויפגעפיהרט גאלדפאדענס רעפערטואר אין אמעריקא.

נישט קיין קעניג אין פאלעסטינא

ירושלים, 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש) יס״א האט בעקומען א ידיעה, אז די קלאגען פון דער אויסלענדישער פרעסע, דאס עמיר אבדולאה זאל בעשטימט ווערען אלס קעניג פון פאלעסטינא זענען פאלש.

כותל-מערבי-קאמיסיע אין ארץ-ישראל

ירושלים, 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דע. 19 יוני קומט אן קיין א״י די כותל־מערבי־קאמיסיע ס׳האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז אלס סעקרעטאר פון דער קאמיסיע איז בעשטימט געווארען דער בעקאנטער אנטי־ציוניסט לאיד. די א״י-רעגירונג האט דאס קלאנג אפגעלייקענט.

קופאָן 11
צווייטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט“

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

סער טשענסלאר אין אורליב

ירושלים, 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער נציב העליון סער טשענסלאר פאהרט אפ אויף אורלויב דעם 29 יוני. איהם וועט פערטרעטען דער שטאב-מייסטער פון דער א״י־רעגירונג סער דעווי.

צו אלע ארגאניזאציעס און זאמלערס!

די ארגאניזאציעס או בתי־מדרשים, וועלכע האבען נישט בעוויזען צוצושיקען די רשימות פון זייערע זאמלער אין משך פון פרייטאגדיגען טאג ווערען אויפגעפאדערט דאס צו טאן היינט פון 9 פריה.

די זאמלערס, מענער און פרויען, סיי די, וואס האבען זיך שוין רעגיסטרירט, סיי די, וואס ווילען זיך היינט רעגיסטרירן, דארפען זיך מעלדען היינט פון 9 פריה אין דער קהלה, אדער אין לאקאל פון ציוניסטישער ארגאניזאציע, אגודה און שומרי שבת, שוהל „מני“, באלוטער ביה״מד — זגעושער 27, באר-מרים — ג. זארזשעווסקא 18, לויט זייער אייגענער אויסוואהל, און דארט וועלען זיי בעקומען די נויטיגע אינפארמאציעס און פראטעסט-בויגענס.

אלס זאמלער קענען זיך אויך מעלדען פריוואטע מענשען,

קיין איינלארונגען צו די זאמלערס זענען נישט געווארען ארויסגעשיקט.

יעדער זאמלער וועט בעקומען עטליכע הייזער צום בעזוכען, לויט דער פרייער צייט, וואס ער בעזיצט.

די פראטעסט-בויגענס דארפען אומבעדינגט היינט צוריקגעבראכט ווערען אין דער קהלה, אדער אין די אנדערע זאמעל-פונקטען.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 70 róg Traugutta).
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקע
[illegible]
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

בעקאנטמאכונג.

דער לאנג-יעהריגער בעוואוסטער
גלאט כשר׳ער רעסטאראן
האטעל פון צ. ראזענבלום
38 פיעטריקאווער 38
גיט ארויס מיטאגען פון 2.50 זל. אן
טעגליך
ווי אויך פריהשטיק און אווענדברויטען צו ביליגע פרייזען. — צו ביליגע פרייזען.

בעמערקונג: דער האטעל איז געווארען גרינדליך רעמאנטירט און מען בעקומט שעהנע און בעקוועמע צימערן צו ביליגע פרייזען. די פירמע עקזיסטירט פון 1902 יאהר.

מיט אכטונג צ. ראזענבלום
38 פיעטריקאווער 38, טעל. 111-02.

א יונגעל
פון אנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען מאנטאג אין שיך־פאבריק זשעראמסקיעגא 99.

חברים, האנדוועקער!

אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער
פראטעסט-דעמאנסטראציע

געגען די לעצטע גזירות פון דער ענגלישער רעגירונג און דאס אבשטעלען פון דער חלוצישער אימיגראציע קיין ארץ־ישראל, וואס שטעלט אין סכנה דעם אויפבוי פון אונזער לאנד, פאדערן מיר אויך די סטארשעס און פארוואלטונגס-מיטגלידער פון די פערשידענע האנדווערקער צעכען און פעראיינען ווי אויך אלע האנדווערקער פערזאמלען זיך מיט די פעהנער מארגען מאנטאג, דעם 16 יוני, 4 א זייגער נאכמיטאג אין הויף פון האנדווערקער-קלוב (פאלודניאווא 4) כדי צו פעראייניגען זיך צו דעם אלגעמיינעם פראטעסט-צוג.

די פערוואלטונג און ראט פון צענטר. יוד. האנדווערקער-פערבאנד אין לאדז

ה יי נ ט
חתמ׳עט זיך יעדער יוד, מאן און פרוי אויף דער
פעטיציע
צום פעלקער-בונד
געגען דעם אטענטאט אויפ׳ן שבת.

הכחשה

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אנאנס אין „נייעם פאלקסבלאט“ פון 13/6 1930, נ. 136 אונטערן קעפעל „ענטשולדיגונג ביים פרעזעס יהודה יוסף אדלער, ווי אויך, אז איך שפענדע 25 זל. אויף וואוילטעטיגע צוועקען, ערקלער איך, אז דאס שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט. די פערזאנען וועל איך איבערגעבען צום געריכט.

מיט אכטונג אברהם אייזנער

Dr. Donchin
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 9—1 מיטאג און פון 4—7 אוונט.

פאר 115 זל.
צו פערקויפען
א נייער אויסלענדישער
לוקסוס-פאטעפאן
וואכאדניא 16 וו. 9
הויף פארטער

7-קלאסיגע שולע און פרעבלשולע
די רענאמירטע ערציהונגס-אנשטאלט פון
קאצענעלזאן-נאחומאב
8 נאר לודקא 8 (צווישען נאוואמיעסקא און וואכאדניא)
טעלעפאן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול-צוואנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען אנגענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV

אין פארבערייטונגס-קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 7-6½ יאהר. אין די פרעבל-שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3-7 י.

מיט דעם אלגעמיינעם שול-פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער גענייסען פון נאכמיטאג-חדר וואו ס׳ווירד געלערנט גרונדליך אלע למודי-קודש, דהיינו: חומש, רש״י, נ״ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים-ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר׳ יעקב בנימין קאצענעלזאן

בעמ.: די צאהל שעה׳ען, ווי אויך מלמדים פאר למודי-קודש זענען היי-יאהר בעדייטענד פערגרעסערט.

פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט א
נאכמיטאג שולע | ביז 50% ביליגער | נאכמיטאג חדר | נאכמיטאג פ עבלשולע

אויפרוף פון „צענטראלעוו“

פאר'ן קאנגרעס וואס קומט פאר איז קראקא

וו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קאררעספאנדענט) דער „צענטראלעוו“ האט היינט פערעפענטליכט א אויפרוף, אין וועלכען ס'ווערט געזאגט:

די לינקע און צענטער־ריכטונגען וואס רעפרעזענטירען די ארגאניזירטע ארבייטענדע מאסע פארדערן אויף אנטיילצונעמען אין דעם 29. יוני אין קראקא אין קאנגרעס צו פערטיידיגען די רעכט און פרייהייט פון פאלק“, איהר דארפט געבען א פרייען אויסדרוק פון דעם וואס קוועלט אייך און וואס טוט אייך וועה. איהר דארפט הויך ערקלערען, וואס איהר טראכט וועגען דער איצטיגער לאגע פון דער מלוכה און וואס פארא וועגען דארף מען געפינען, כדי ארויסצוגעהען פון דער ארימקייט און נויט, פון דער רעכטלאזיגקייט און פערפאלגונג, וועלכע איהר האט אונטער דער רעגירונג פון דיקטאטור.

די פארשטעהער פון סיים און סענאט האבען פערמאכט די טירען, זיי ווערען געשטערט אין זייער ארבייט, ווערען בעליידיגט און בעזידעלט בלויז דערפאר, וואס זיי ווילען אויספיהרען דעם מאנדאט וואס זיי האבען בעקומען פון פאלק.

היינט דארפט איהר דאס פאלק נעהמען דאס ווארט. א שארפער קאמף ווערט איצט געפיהרט אין פוילען וועגען גרויסע זאכען.

די אונאפהענגיגע מעהרהייט אין סיים וויל א רעגירונג אין דער מלוכה וואס זאל זיך שטיצען אויף געזעצליכקייט, א ריכטיגע פאלקס־רעגירונג טאר נישט ענטלויפען פון דער פעראנטווארטליכקייט און טאר נישט מורא האבען פאר דער קאנטראל פון די פאלקס־פארשטעהער. פון דער צווייטער זייט האבען די מאכט אין די הענד גענומען מענשען וואס זענען טויב אויף דעם שווערען גורל פון פאלק, זיי בעהאנדלען די מלוכה אלס א פריוואטע אונטערנעהמונג און בעהאנדלט דעם בירגער אלס פאסיווען שטייער־צאהלער, אזוי לאנג קען נישט לאנג האלטען, זי ענטהאלט אין זיך א צו גרויסע געפאהר, דער קאמף דארף געפיהרט ווערען וועגען רעכט, ארדנונג.

מיר רופען אייך צו קומען קיין קראקא פון אלע ווינקעלעך אין פוילען, כדי צו ראקומענטירען אייער ווילען צו געזעצליכקייט און ארדנונג, צו גלייכע רעכט פאר אלע בירגער און נעגען דעם זעלבסטווילען פון אנ'איינצעלנעם מענשען און זיינע נאכשלעפער. איהר דארפט קומען קיין קראקא, כדי דורך אלגעמיינע אנשטרענגונג צו פערזיכערען ברויט און ארבייט פאר'ן פאלק אנשטאט דעם איצטיגען הונגער, עלענד און ווירטשאפטליכען קריזיס, צו זעהען, אז די שטייער־לאסט זאל קלענער ווערען.

דאס פאלק האט ליב דעם שלום, דאס מיליטער איז דערצו, אז ס'זאל פערטיידיגען די מלוכה און דארף נישט אריינגעצויגען ווערען אין פאליטיק.

דער קאנגרעס אין קראקא מוז ווייזען, אז ס'איז נישט פערהאן אין פוילען קיין מענש וועלכער זאל שטעהען איבער אלעמע.

אונטערן אויפרוף זענען אונטערגעשריבען: פ.פ.ס, „וויזוואלעניע“, „פיאסט“, „פויערים־ריכטונג“, „כ.ד.“, נ. פ. ר. (רעכטע).

די הכנסות פון גענ. גורעצקי

אלס פרעזעס פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא“

וו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש) די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא“ האט דעם 8. יוני פערעפענטליכט, אז דער פרעזעס פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא“ גענעראל גורעצקי בעקומט 5600 זלאטעס א חודש פענסיע און 50 טויזענד זלאטעס אויף פערשידענע רעפרעזענטאנץ־אויסגאבען, א חוץ דעם האט דער גענעראל גורעצקי פאר זיך בעשטימט 12 טויזענד זלאטעס פאר איבערשעה.

צוליב דעם וואס גענעראל גורעצקי האט ביז איצט די דאזיגע נאטיץ נישט אפגעלייקענט, האט זי דער נעכטיגער „ראבאטניק“ נאכאמאל איבערגעדרוקט און גיט צו, אז דאס האבען אוועלכע הכנסות אלס פרעזעס פון דער רעדמאנטער באנק איז אנ'עפענטליכער סקאנדאל.

דערשאסען זיין פרוי 2 קינדער און זיך אליין

מ י נ כ ע ן, 24 (עטאו) שבת ביינאכט האט דא אנ'ארבייטער אין זיין וואוינונג דערשאסען זיין פרוי, זיינע 2 קינדער און דאן זיך זעלבסט. די סבה פון טאט איז נאך נישט בעקאנט.

מיט א האק־מעסער ערמארדעט

זיין פרוי און 3 קינדער

פ ר ע נ צ ל ו י, 14 (עטאו) נעכטען ביינאכט האט דער 33 יאהריגער אטאט קעניג מיט א האק־מעסער דערמארדעט זיין פרוי און זיינע 3 קינדער פון 9, 4 און 2 יאהר. דאס פירטע יונגעלע פון 13 יאהר האט זיך געראטעוועט ארויסשפרינגענדיג דורכן פענסטער, נאך דער דאזיגער וואהנזיניגער טאט האט דער מערדער זיך אליין איבערגעשניטען די קעהל. די סבה פון דער דאזיגער אכזריות איז אייצערזוכט.

וועלט־מייסטערשאפט אין באקסען

געזיגט האט דער דייטש שמעלונג

נ י ו ־ י א ר ק 14 (ספ. טעל.) ווי מיר האבען שוין מ'מגעטיילט איז דא פארגעקומען דער מעטש וועגען דער מייסטערשאפט אין באקסען צווישען דעם אמעריקאנער שארקי און דעם דייטש שמעלינג.

שוין זייט עטליכע וואכען זענען איז גאנץ אמעריקא געמאכט געוואר'ען גרויסע געוועטען וועגען רעזולטאט פון קאמף. אמ'מסטען האט מען געשטעלט אויף שארקי'ס זיג, לויט די אויסרעכנונג פון די ניו־יארקער צייטונגען האבען די געוועטען דערגרייכט די פאנטאסטישע סומע פון זיבען און צוואנציג מיליאן דאלאר דער פרייז פון א איינגאנגס־בילעט אויפן מעטש האט געקאסט ביי די אויסקויפערס פון 50 ביז 500 דאלאר. אנוועזענדער זענען געווען 90 טויזענד מענשען.

די רונדע האט זיך דער מעטש געענדיגט אויף זעהר א סענסאציאנעלען אופן אין דער פירטער רונדע, וועלכע איז געפיהרט געווארען מיט דעם איבערגעוויכט פון אמעריקאנער איז שמעלינג געפאלען א פערחלשטער.

די ריכטער האבען פעסטגעשטעלט, אז שמעלינג האט בעקומען א קלאפ מיט 5 צענטימעטער נידריגער ווי די פארשריפטען ערלויבען, האבען דיסקוואליפיצירט שארקי'ען און אנערקענט דעם זיג פאר שמעלינגען.

שמעלינג האט פערדינט אויף דעם מעטש א האלב מיליאן דאלער שארקי א פערטעל מיליאן.

„דואר היום“ וועט ווייטער ערשיינען

י ר ו ש ל י ם, 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער „דואר היום“ איז ווייטער ערשינען אונטער'ן נאמען „הישוב“, אויך דער אפגעשטעלטער אראבישער „פעלעסטיין“ זאל ארויסגעבען אנ'אנדערע צייטונג אונטער א נייעם נאמען.

פעלד־שטשורעס מאכען חרוב די תבואה אין עמק

י ר ו ש ל י ם, 14 (י. ט. א. טעלעגראפיש) א מחנה פעלד־שטשורעס האט חרוב געמאכט ביז 90 פראצענט תבואה אין די קאלאניעס פון עמק יזרעאל. אמשטארקסטען האבען געליטען די קאלאניעס נהלל און עפולה. די יודישע אגענץ שאצט אפ דעם שאדען אויף 30 טויזענד פונט.

נייער אינצידענט אויף דער פויליש־דייטשע גרעניץ

וו א ר ש א, 14 (טעלעפ. פון אונזער קארעספ.) אויף דער דייטש־פוילישער גרעניץ איז פרייטאג ווידער געקומען צו א נייעם אינצידענט. א דייטשע בירגערין איז אריבער די פוילישע גרעניץ און איז פערהאלטען געווארען דורך דער פוילישער גרעניץ וואך. צוליב דעם האט מען פון דער דייטשער זייט אנגעהויבען צו שיסען אויף דער פוילישע גרעניץ־וואך.

בעריכט פון ועד לאומי אין דער מאנדאט־קאמיסיע

ג ע נ ף, 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די מאנדאט־קאמיסיע האט בעקומען דעם בעריכט פון ועד לאומי. דער בעריכט האלט 34 זייטען אין ענגליש און 28 – אין העברעאיש.

ווייטערדיגע גרויסע קאמפען אין אינדיען

געפאנצערטער אויטא פאהרט איז המון אויפשטענדיגע

ל א נ ד א ן, 14 (ספ. טעל.) די אקציע פון די גאנדיסטען האט זיך ווידער פארנאנדערגעברענט. נעכטען נאכמיטאג האבען זיך באמביי דריי טויזענד פרייוויליגע אויסגעשטעלט שטרייק־וואכען ביי 250 געוועלבער מיט אלקאהאל־געטראנקען וואס געפינען זיך אין די פאבריקס־געגענדען. די גאנדיסטען האבען זיך אויסגעלייגט אויף די גאסען און קיינעם נישט אריינגעלאזען אין די געוועלבער.

אין אווענד איז אהינגעפיהרט געווארען א גרויסע דעמאנסטראציע, וועלכע האט פערלאנגט צו בעפרייען גאנדיין. די ענגלישע מאכט האט געברענגט גרויסע פערשטארקונגען.

בעת אונגריפען אין דארף קאטירא זענען דערהרגעט געווארען 12 הינדוסען די צאהל פערוואונדעטע איז זעהר גרויס.

אין מונדראנדאם האט די פאליציי געוואלט א דעמאנסטרירען 2 אגיטאטארען, דער המון האט אבער ענטהאפענט די פאליציאנטען און זיי פערשפארט אין א הויז.

פון מאדראס איז אנגעקומען א פאליציי־אפטיילונג אין א פאנצער־אויטא און מיט דער גאנצער קראפט אריינגעפאהרען אין המון. די צאהל אומגעקומענע פון ראזיגען אנגריף איז זעהר גרוים.

דער שבט אפרידי פיהרט אויף דער אפגאניסטאנ'שער גרעניץ א ווייטערדיגען קאמף. די אויפשטענדיגע האבען אין מ'דראפאר אויסגעמארדעט אנ'ענגלישען פאטראל פון 15 פערזאן.

זשיראדאווער פאבריקען ווערען געשלאסען

ז ש י ר א ד א וו, 14. (טעלעפאניש) אין די זשיראדאווער אינדוסטריע־אנשטאלטען איז ארויסגעהאנגען געווארען א מעלדונג, אז דעם 28. יוני וועלען די אנשטאלטען געשלאסען ווערען אויף אנאונבעגרענעצטע צייט.

צוליב דער דאזיגער פעראָרדנונג וועלען 4000 מענשען פערלירען די ארבייט.

געוועזענער פרעמיער מאניו ווידער געשאפען דעם רומענישען קאבינעט

וו י ע ן, 14 (ספ. טעל.) דאס ווינער קארעספאנדענץ־ביורא מעלדעט פון בוקארעשט: היינט ביים מיטאג האט דער קעניג אויפגענומען דעם געוועזענעם פרעמיער מאניו און איהם איבערגעגעבען די מיסיע צו שאפען די רעגירונג.

נאך דעם אודיענץ האט מאניו ערקלערט, אז ער האט בעקומען פון קעניג די מיסיע צו שאפען א פארטיי־רעגירונג, אין עטליכע שעה ארום האט מאניו פארגעשטעלט דעם קעניג א ליסטע פון דער רעגירונג.

קעניג קאראל שלום מיט דער קעניגין

ל א נ ד א ן 14 (אטאו) לויט מעלדונגען אויס בוקארעשט איז געקומען צו פולשטענדיגען אויסגלייך צווישען קעניג קאראל און דער פרינצעסין העלענע. דעם אויסגלייך האט אדורכגעפיהרט די געוועזענע גריכישע קעניגין.

50 מענשליכע קרבנות פון א האגעל

ל א נ ד א ן, 14 (אטאו) אויס סגושא מעלדעט מען, אז א שרעקליכער האגעל האט דערהרגעט 22 פערזאן און 29 שווער פערוואונדעט.

1500 ארעסטאנטען ארגאניזירען א בונט

נ י ו ־ י א ר ק, 14 (אטאו) אין א טורמע אין אהעיא האבען 1500 ארעסטאנטען ארגאניזירט א בונט און זיך געוואלט בעפרייען.

די פאליציי האט דורך גאז טרעהרען־באמבעס דערשטיקט דעם אויפשטאנד.

וועגען די 3 טויט־אורטיילען

פאר קאמוניסטישער טעטיגקייט

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער נעכטיגער „ראבאטניק“ שרייבט וועגען די 3 טויט־אורטיילען אויף יודישע יונגעלייט אין לעמבערג פאר קאמוניסטישער טעטיגקייט פאלגענדעס:

„דאס פאראורטיילען 3 מענשען צו טויט־שטראף פאר ארויסגעבען און קאלפארטירען קאמוניסטישע פראקלאמאציעס מוז ארויסרופען אנ'ענערגישען פראטעסט אין דער גאנצער געזונדער עפענטליכער מיינונג, מיר קענען נישט פראטעסטירען געגען פאליטישען און רעליגיעזען טעראר אין סאוויעט־רוסלאנד און גלייכצייטיג שטילשווייגענד טאלערירען עהנליכע אורטיילען.

מ'דארף אבער בעטאנען, אז דער טריבונאל האט זיך געפינען כמעט אין א צוואנגס־לאגע אין מאמענט, ווען די געשוואוירענע ריכטער האבען געשטעטיגט די פראגע וועגען מלוכה־... קוואליפיקאציע פון פערברעכען.

ס'איז אלזא דעהם אויס צוגעקליבען געווארען עפיס אנ'אויסערגעוועהנליכען צוזאמענשטעל פון געשוואוירענע, אבער ווי אזוי האט געקענט דער פראקוראר, וועלכער קען דאס געזעץ פון דער געוועזענער עסטרייכישער אקופאציע בעשולדיגען ארויסגעבען און פערשפרייטען פון קאמוניסטישע אויפרופען אין מלוכה־פערראט.

מיר צווייפלען נישט, אז דאס העכסטע געריכט וועט פערניכטיג פונאנדערוויקלען דעם טראגישען קנויל.

בעמיהונגען וועגען פראלאנגירען די מאנאפאל־קאנצעסיעס

וועלכע ענדיגען זיך דעם 1־טען יולי

וו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש) ווי בעקאנט ענדיגט זיך דעם 1. יולי דער טערמין פון אנגעהמען די מאנאפאל־קאנצעסיעס ביי די נישט־פריוויליגיטע פערזאנען.

די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס האבען זיך איצט מיהער געווענדעט צום פינאנץ־מיניסטעריום אז אין דער איצטיגער שווערער צייט זאלען נישט צוגענומען ווערען די קאנצעסיעס, וועלכע שפייזען טויזענדער פאמיליעס.

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט זיך געווענדעט וועגען א מיינונג צום אינערן־מיניסטעריום.

אטענטאט אויפ'ן צוג פאריז—מארסייל

פ א ר י ז, 14 (עטע) אויף דער ליניע פאריז—ליאן האבען אומבעקאנטע פערשוינען געפרובט ארויסצורופען א קאטאסטראפע אויפ'ן צוג, וואס איז געגאנגען פון פאריז קיין מארסייל. דאס פערברעכען איז בעצייטענס בעמערקט געווארען.

לופט־רייזע טאקיא־בערלין

ל א נ ד א ן, 14 (אטאו) אויס טאקיא מעלדעט מען, אז דער יאפאנישער פליהער יאשיווארא איז שבת ארויסגעפלויגען נאך בערלין.

שוידערליכע שרפה אין טאמאשאוו

3 מענשען אומגעקומען אין די פלאמען

פרייטאג פארטאג האט אין טאמאשאוו אויסגעבראכען א שרפה אויף מאטעיקי 4. דאס פייער וואס האט אויסגעבראכען אין אויבערשטען טייל פון הויז האט אפגעשניטען פאר 8 לאקאטארען די מעגליכקייט זיך ארויסצוראטעווען, מ'האט וועגען דער שרפה מיטגעטיילט דעם לייטער פון דער פייערלעשער-אפטיילונג. ער האט זיך אבער אין פערלויף פון 20 מינוט נישט געקענט פערבינדען טעלעפאניש מיט די פייערלעשער ווייל... די טעלעפאניסטקע איז... איינגעשלאפען. ערשט א ספעציעלער שליח האט אלארמירט די פייערלעשער. ווען זיי זענען אנגעקומען, האבען זיי געטראפען א שוידערליך בילד. מענשען מיט קינדער אויף די הענד זענען געשפרונגען פון די פענסטער. איין קינד איז דערביי דערהרגעט און 3 ערוואקסענע זענען פערוואונדעט געווארען. דערווייל האבען זיך דערהערט קולות פון בוידעם, מ'האט זיך אלע איבערגעשראקען, ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז א פאליציאנט וואס האט געוואוינט אינ'ם הויז האט אויפ'ן בוידעם געהאלטען זיינע אמוניציע-זאפאסען. דאס הויז האט אפגעברענט געווארען ביז'ן פאנדאמענט. 11 מענשען זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, 3 פון זיי זענען נעכטען געשטארבען.

בלוטיגע שלאכטען אין כינע

צווישען די צוקריגטע גענעראלען

פעקין, 14 (ספ. טעל.) די לעצטע אפענזיווע פון די גענעראלען פון דער צפון - ארמעע זענען דאנקינער ארמעע איז געקרוינט געווארען מיט א נייעם זיג. נאך א 5-טאגיגער בלוטיגער שלאכט האט די צפון-ארמעע גענומען און געפאנגענשאפט 20 טויזענד זעלנער און א גרויסע צאהל קריג-מאטעריאל.

די נאנקינער ארמעע איז איינגאנצען צוקלאפט און ציהט זיך צוריק אויפ'ן גאנצען פראנט.

שטורמווינדען אין פראנקרייך

פאריז, 14 (אטע) עהערנעכטען איז אהענד איז איבער פאריז ארורך א געוואלדיגער שטורם, נאך וועלכען ס'איז געגאנגען א גוס-רעגען. די נידריגע ערטער אין שטאט זענען פערפלייצט געווארען. א דונער האט אריינגעשלאגען אין א קירך.

אויך פון דער פראווינץ קומען ידיעות וועגען שטורם-ווינדען. די באהן-קאמוניקאציע אויף דער ליניע פאריז—הערנויל איז אפגעשטעלט געווארען, ווייל איינע פון די מוגלען איז אינגאנצען פערגאסען געווארען מיט וואסער. דער שטורם האט געמאכט בעדייטענדע שאדענס אין ר"מס.

דרייסטער באנדיטען-אנפאל אין מיטען טאג אין ווארשא

ווארשא, 14. (טעלעפאניש) נעכטען נאכמיטאג איז אין מיטען שטאט אויף קרעדיטאווא גאס פארגעקומען א זעהר דרייסטער באנדיטען-אנפאל. אין טויער נומער 14 אויף קרעדיטאווא גאס איז א באנדיט אנגעפאלען אויף די קאסירערין פאנ' לינא פיטקאווסקא און איהר דערלאנגט מיט א האמער אין קאפ. גלייכצייטיג האט ער איהר ארויסגעכאפט דעם האנדבייטעל מיט 400 זלאטעס. דעם באנדיט האט מען געכאפט, דאס איז דער 22-יעהריגער אנטאני וואלושינסקי. די פערוואונדעטע איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

דיזענהאף קאנפערירט מיט די מיטגלידער פון דער מאנדאט-קאמיסיע

גענף, 14. (יט"א טעלעגראפיש) היינט איז אפגעפאהרען פון גענף דער בירגער-מייסטער פון תל-אביב דיזענהאף, פאר זיין אפפאהרען האט דיזענהאף קאנפערירט מיט'ן גענעראל-סעקרעטאר פון דער פעלקער-ליגע דרומאן און מיט איינעגע מיטגלידער פון דער מאנדאט-קאמיסיע, דיזענהאף האט זיי אינפארמירט וועגען די שטימונגען פון ישוב.

שטורם-ווינד אין אמעריקא

לאנדאן, 14. (אטא) אין דרום-טשילי האט א געוואלדיגער שטורם-ווינד געמאכט גרויסע שאדענס, 8 פערזאן זענען דערהרגעט געווארען. 20 הייזער זענען איינגעפאלען. דער דאמפער "לאוטאר" איז אונטערגעגאנגען.

אינטערנאציאנאלער ארבייטס-אמט

דיסקוסירט וועגען 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג

גענף, 14. (אטא) דער ארמיניסטראטיווער ראט פון אינטערנאציאנאלען ארבייטס-אמט האט היינט מיט 4 שטימען געגען 2 ביי 2 אפגעהאלטענע אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען רעווידירען דעם וואשינגטאנער אפמאך פון 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג.

דייטשלאנד, פראנקרייך און פוילען האבען געשטימט געגען דער רעוויזיע.

צוגענומען די עפענטליכע רעכט

ביים אוקראינישען גימנאזיום אין ראוונא

ראוונא, 14. (טעלעפאניש) די מאכט האט אפגענומען דעם היגען אוקראינישען גימנאזיום די עפענטליכע רעכט.

א פראצעס וועגן 200 מיליארד פראנק

פיהרען אבדול האמיד'ס יורשים

פאריז, 14 (אטאו) אויס פאריז ווערט געמעלדעט, אז די יורשים פון פערשטארבענעם געוועזענעם טערקישען סולטאן אבדול המיד האבען געוואונען דעם ערשטען פראצעס וועגען ענטשעדיגונג פון דער גריכישער מלוכה פאר די גרויסע שטחים ערד וואס דער סולטאן האט געהאט אין גריכענלאנד. אין דעם דאזיגען פראצעס האט דאס גריכט צוגעמשפט פאר די יורשים 1 מיליאן פראנק.

דער ריזען-פראצעס וועגען דעם פריוואט-בעזיץ פון אבדול המיד אין גריכענלאנד, מאקעדאניען, סיריען, עגיפטען, איטאליען, פאלעסטינא און אויפן אינזעל אין ציפערן ווערט געפיהרט פון אן ענגליש-אמעריקאנישען קאנסארציום. דער קאנצערן גיט דערווייל דער פאמיליע 100 טויזענד פראנק א חודש. דער ווערט פון דערמאנטען בעזיץ איז 200 מיליארד פראנק.

וואס יוד. אקטיארן האבן אלץ אויסצושטייך

פאליציי-קאמענדאנט גייט ארויף אויף דער ביהנע אינמיטען אקט און לאזט ווייטער נישט שפילען

פון גראדנע שרייבט מען:

שווער און ביטער איז דער וואנדער וועג פון יודישען אקטיאר; און צו אל עמאטעריעלע צרות קומען נאך גאנץ אפט צו פערשידענע, פולשטענדיג אומפערדינטע שוועריגקייטען, וועלכע ברענגען קיינעם קיין נוצען נישט און פערביטערן בלויז דעם אזוי אויך שווערען לעבען פון יודישען אקטיאר.

פאריגען פרייטאג און שבת האט אין גראדנע גאסטראלירט יאנאס טורקאוו מיט זיין אנסאמבל; די טרופע פערמאגט א קאנצעסיע פון מיניסטעריום און בנוגע אלע נויטיגע פארמאליטעטען איז זי אין פולער ארדנונג.

פרייטאג איז דער פארשטעהער פון דער טרופע געווען אין גראדנער סטאראסטווע, וואו ער האט זיך געווענדעט נאך אנ'ערלויבניש צו שפילען זונטאג און מאנטאג אין סקידל, דינסטאג אין קרינעק און מיטוואך אין דרוזגעניק.

די סטאראסטווע האט די פארשטעלונגען ערלויבט, און ווען דער פארשטעהער פון דער טרופע האט געבעטען א שריפטליכע ערלויבניש, האט מען איהם ערקלערט, אז דאס איז נישט נויטיג, מחמת מען וועט אנזאגען די פאליציי-פאסטרונקעס און די שטעטלעך דורכ'ן טעלעפאן.

זונטאג אין אווענד האט די טרופע געשפילט אין סקידל; בעת מ'האט שוין געהאט אפגעשפילט דעם ערשטען אקט, איז געקומען דער הילפס-קאמענדאנט פון שטעטעל און געבעטען א שריפטליכע ערלויבניש; די ערקלערונג, אז די סטאראסטווע האט שריפטליך קיין ערלויבניש נישט געגעבען, נאר פערשפראכען אנצוזאגען די פאליציי דורכ'ן טעלעפאן, האט דעם געהילפס-קאמענדאנט נישט בעפריעדיגט, און ער האט אפילו נישט געוואלט מסכים זיין אויפ'ן פארשלאג איינצולעגען ביי איהם די גאנצע קאסע, ביז וואנען מען וועט איהם אויף מארגען ברענגען פון סטאראסטווע די ערלויבניש.

ס'האבען נישט געהאלפען קיין שום טענות, דער קאמענדאנט האט זיך נישט געלאזט איבערציינען מיט קיין שום ארגומענטען, און פונקט ווי די פארשטעלונג וואלט געווען א סכנה פאר דער מלוכה-ארדנונג, האט דער קאמענדאנט זיך ענטשלאסען אויפ'ן שארפסטען מיטעל: אינמיטען פון דריטען אקט, ביים אפענעם פארהאנג איז ער דורכ'ן צושויער-זאל ארויף אויף דער ביהנע און איבערייסענדיג די שפיל פון די אקטיארען, אויפגעפאדערט דעם עולם זיך פונאנדערצוגעהען.

די האנדלונג פון קאמענדאנט האט געמאכט אויפ'ן עולם א שווערען רושם; אלע צושויער האבען אלס אויסדרוק פון מיטגעפיהל צו דער טרופע נישט אפגענומען דאס געלד, און ס'איז בעשלאסען געווארען, אז די טרופע וועט אויף מארגען פארנאכט אפשפילען פאר'ן עולם דעם לעצטען אקט.

אויף מארגען מאנטאג אינדערפריה, איז דער פארשטעהער פון דער טרופע געקומען קיין גראדנע, און הגם ס'איז געווען חגא, האט דער הי' וויצע-סטאראסטע גענומען אין אכט די לאגע פון דער טרופע און ארויסגעגעבען די ערלויבניש שריפטליך, אזוי אז אין אווענט האט די טרופע שוין געשפילט אומגעשטערט.

דער פארזיצער פון דער לענינגראדער קהלה

ארעסטירט דורך דער סאוויעטן-מאכט

מאסקווא, 14 (ספ. טעל.) די סאוויעטישע מאכט האט ארעסטירט אין לענינגראד דעם פרעזעס פון דער יודישער קהלה קרעמער, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין קאנטר-רעוואלוציע.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער ב. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. ...
...
... - 4 ...

אנ'אפעריסט אדער סעקסועל-אומנארמאלער?

א בעלז אויף „מעדיצינישער אונטערזוכונג" פון יונגע מעדלעך

מיט א קורצער צייט צוריק האבען זיך מעהרער מאל בעוויזען אין ריגער „יאוג זין", אנ'אנאנס, אין וועלכען עס איז געווען געזאגט, אז אין אנ'ארטיגער קאנפעקציע-פאבריק פאדערען זיך יונגע און געזונדע ארבייטערינס. אויפ'ן אנאנס האבען זיך געמאלדען 30 ארבייטערינס וועלכע האבען אריינגעשיקט לויט'ן אנגעוויזענעם אדרעס זייערע אפערטען. מעהרערע האבען אפילו צוגעלייגט זייערע פאטאגראפיעס.

אין א וואך ארום איז צו איינעגע פון זיי אויף זייער פריוואטע דירה אריינגעקומען א יונגערמאן, פון אינטעליגענטען אויסזעהען, און זיך נאכגעפרעגט אויב זיי האבען טאקע בדעה אנצונעהמען אנ'אנשטעלונג אין דער פאבריק. בעקומענדיג א פאזיטיווען ענטפער, האט ער זיך פארגעשטעלט אלס ד"ר קריישמאן (דערביי האט ער פארגעוויזען אנ'ענטשפרעכענדע בעשייניגונג) און האט דערקלערט, אז ער איז בעאויפטראגט געווארען פון דער 2-טער שטעטישער קראנקען-הויז צו אונטערזוכען זייער געזונד צושטאנד. ווייל אויף דער פאבריק קענען אנגענומען ווערען נאר געזונדע ארבייטערינס.

וועלענדיג בעקומען בעשעפטיגונג האבען די מיידלעך זיך אויך געלאזט אונטערזוכען פון פרעמדען יונגענמאן. יענער האט געלאזט די מיידלעך זיך אויסטאן אינגאנצען נאקעט און האט זיי דאן אמעק געלייגט אין בעט אדער אויפ'ן דיוואן, נאכדעם האט ער ארויסגענומען זיין בלאקנאטעס און פערנאטירט אז די און די איז פולשטענדיג געזונד און איז ארבייטס-פעהיג.

אזוי איז ד"ר קריישמאן געגאנגען פון איין מיידעל צו דער צווייטער, ביז די ידיעה וועגען זיינע „בעזוכען" איז ענדליך דערגאנגען צו דער קרימינאל-פאליציי. די לעצטע האט תיכף אנגעפרעגט אין דער 2-טער שטעטישער קראנקען-הויז, דער דירעקטאר פון וועלכער עס האט דערקלערט, אז איהם איז אזא דאקטאר מיט'ן נאמען קריישמאן אומבעקאנט. די קרימינאל-פאליציי האט דאן גענומען נאכשפירען דעם געהיימנישפולען יונגענמאן און האט איהם ארעסטירט אין דער דירה פון א מיידעל אין דעם מאמענט ווען ער האט זיך שוין געקליבען איהר צו „אונטערזוכען".

דער ארעסטירטער האט זיך ארויסגעוויזען פאר'ן 26-יאהריגען סטודענט פון יורידישען פאקולטעט אין דער פאליציי האט ער זיך מודה געווען, אז ער האט געפעלשט א בעשייניגונגס-בלאנק פון דעם 2-טען שטעטישען קראנקען-הויז און דאס אויך אליין אריינגעשטעלט אין „יאוג זין" די אנאנסען. אויף די אנאנסען האבען זיך אפגערופען 26 יונגע מיידלעך. דאס רוב לעטינס, געווען אבער צווישען זיי אויך רוסינס און צוויי יודישע מיידלעך, אינגאנצען האט ער בעוויזען צו אונטערזוכען 9. אין זיין צימער האט מען געפונען א צעטעל, פון וועלכען עס איז צו זעהען, אז וועגען אלע מיידלעך, וועלכע האבען איהם איינגעשיקט אפערטעס, האט ער געפיהרט א זעהר פינקטליכע רעגיסטראציע און האט פערצייכענט די רעזולטאטען פון יעטווערער „אונטערזוכונג" געוועהנליך פערענדיגען זיך אלע אנמערקונגען מיט'ן ווארט: „געזונד". געלד האט ער פאר דער „אונטערזוכונג" נישט בעקומען. בעת די בעזוכען האט ער זיך פערהאלטען גאנץ קארעקט. אויף דער פראגע פון דער פאליציי פארוואס ער האט דאס געטון, האט ק. גאר נישט געענטפערט. ק. איז ארעסטירט געווארען און געפינט זיך פארלויפיג אין די ארעסט-רוימען פון דער קרימינאל-פאליציי. ער וועט צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר פעלשען אנ'אפיציעלע דאקומענט אויף אויסצונוצען פאר ביזוויליגע כוונות ווי אויך פאר'ן בעליידיגען די עהרע פון די מיידלעך, גלייכצייטיג איז אויך אויפגעהויבען געווארען די פראגע וועגען איבערגעבען ק. אנ'ערצטליכער עקספערטיזע, ווייל עס איז א א חשד, אז ער איז א סעקסואל אומנארמאלער מענש.

בעם.: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט!

בעפאר איהר פאהרט אויף ערהאלונג!

קויפט אייך אייער קאסמעטיק אין דער רענאמירטער

J. DRUKIER פערפומעריע

Zawadzka 5 tel. 175-92

וועלכע איז פערזעהען מיט דעם רייכסטען אויסוואהל פון נייעסט פערפומען, פודערען, קעלניש בלומעז-וואסערן, קרעמען, טואלעט-זייפען, א. א. וו. אין- און אויסלענדישע

אלעס צו פאבריקס פרייזען

לאדז 15 יוני 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 15 יוני 1930

וואס וועט זיין מיט דער פארשטעהענדיגער סיים-סעסיע?

אין משך פון דער נאהענטסטער וואך האט דער מלוכה־פרעזידענט געדארפט ענטשיידען דעם גורל פון סיים און סענאט. ד. 19. ד. ח. ענדיגט זיך דער 14־טאגיגער טערמין פון צונויפרופען דעם סענאט, און נאך 3 טאג ענדיגט זיך דער טערמין פון אפלעגען די סיים־סעסיע.

טעארעטיש זענען מעגליך געווען דריי עווענטואליטעטען: 1) סיי דער סיים, סיי דער סענאט זאלען אפהאלטען א סעסיע, 2) די סיים־סעסיע זאל געשלאסען ווערען און די ענטשיידונג זאל אפגעלעגט ווערען אויף הארבסט, 3) דער סיים און סענאט זאלען אויפגעלעזט ווערען און גלייכצייטיג זאלען בעשטימט ווערען נייע וואהלען. דאס זענען די קאנסטיטוציאנעלע אויסוועגען פון דער סיטואציע.

די ערשטע עווענטואליטעט איז נאך דעם, וואס עס האבען ערקלערט מארשאל פילסודסקי און פרעמיער סלאוועק, אונוואהרשיינליך דאגעגען איז דער סענאט דורך א דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט צונויפגערופען געווארען אויף א סעסיע ד. 18־טען יוני. אבער ווען אפילו דער סענאט, וועלכער קאן נישט אויסדריקען אומצוטרוי דער רעגירונג און קאן נישט אהן דעם סיים בעהאנדלען דעם ענין טשעכאוויטש, זאל די סעסיע אפהאלטען, וועט אזא סעסיע אהן דעם סיים קיין בעדייטונג נישט האבען.

עס וועט דאן בלייבען איינס פון די צוויי: ארער שליסען די סעסיע און געבען דעם סיים און דער רעגירונג זומער־פעריען, אדער — נייע וואהלען. די וואהלען וואלטען אין דעם פאל, אין הסכם מיט דער קאנסטיטוציע געדארפט פארקומען אין סוף אויגוסט.

וואסער עווענטואליטעט עס וועלען אויסוועלען די מאסגעבענדע ספערען — דאס וועט זיך אין דער נאהענטסטער צוקונפט אויפקלערען.

די טאקטיק, וועלכע מארשאל פילסודסקי ווענדט אן לגבי דעם סיים, בעשטעהט אין דעם, וואס טריט ביי סרים ווערט פערמינערט די ראלע פון סיים און מלוכה־לעבען, ביים סיים איז אפגענומען דער איינפלוס אויף דער בעשטימונג און בעזייטיגונג פון מיניסטארען, די בודזשעט־רעכט פון סיים זענען רעדוצירט ביז צום מינימום א. א. וו. דער סיים איז ביים היינטיגען טאג אייגענטליך נישט מעהר ווי א דעמאקראטישע דעקאראציע.

ביי דאס דער טאקטיק און סיסטעם זענען נייע וואהלען פאר דער רעגירונג אונגינסטיג אויב נישט קאקענדיג דערויף, רעכענט מען זיך מיט דער מעגליכקייט פון נייע וואהלען, איז עס אין א בעדייטענדער מאס דערפאר, ווייל פאר דער רעגירונג איז נישט בעקוועם א געוועהנליכע סעסיע פון סיים. דאס פונאנדערלאזען דעם סיים און דאס אויסשרייבען נייע וואהלען וואלט געהאט דעם ציל אויסצומיידען אזא מין סעסיע, דער ראזיגער ציל וואלט אבער געקאנט דערגרייכט ווערען, ווען דאס פונאנדערלאזען זאל פארקומען אין א טערמין, ביי וועלכען די נייע וואהלען זאלען נישט צושטאנדקומען פאר'ן 31־טען אקטאבער, ווייל לויט דער קאנסטיטוציע מוז דער סיים צונויפגערופען ווערען יעדעס יאהר אויף א נארמאלע בודזשעט־סעסיע צום שפעטסטענס אין חודש אקטאבער. אין דעם פאל וואלט דער בודזשעט געקאנט בעשטימט ווערען דורך א דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט. אט דער פלאן וואלט נישט געקאנט אויסגעפיהרט ווערען, ווען דער סיים און סענאט ווערען פונאנדערגעלאזט איצט, ד. ה. און אזא מער סין, ביי וועלכען די נייע וואהלען מוזען פארקומען פאר אקטאבער.

לאגיש גענומען, דארף מען אלזא רעכענען, אז דער סיים וועט איצט נישט פונאנדערגעלאזט ווער־רען, נאר ער וועט געשלאסען ווערען און די געזעצגעבערישע אנשטאלטען וועלען בעקומען זומער־אורלויב.

דאס זענען אבער השערות, וועלכע די ווירקליכקייט קאן בעשטעטיגען אדער אומוואהרפען.

פ. ב.

דאס עמיגראציע-פראבלעם ביי יודען און ביי אנדערע פעלקער

(צו דער היינטיגער פייערליכער ערעפנונג פון „יעאס"-לאקאל אין לאדז)

— אוואו קען מען פאהרען? צי איז פערהאן א לאנד, וועמענס טויערען עס זענען נאך נישט פערמאכט פאר איינוואנדערער? — אזעלכע און עהנליכע פראגען, אויף אזא צי אנדער אופן פארמולירט הערט מען איצט פון טויזענדער, צעהנדלינגער טויזענדער דעקלאסירטע, פון זייערע עקאנאמישע פאזיציעס ארויסגעשטויסענע יודען, וועלכע זעהן זייער איינציגע רעטונג, זייער איינציגע הילף אין דער עמיגראציע. וואס שטארקער עס ווערט דער עקאנאמישער קריזיס אין לאנד, וואס בולט'ער עס ווערט די שוואכקייט פון די יודישע עקאנאמישע פאזיציעס אין פוילען, אלץ שארפער שטעהט אין פוילישען יודענטום דאס עמיגראציע־פראבלעם.

אמת, דאס עמיגראציע־פראבלעם איז נישט קיין ספעציפיש יודישע ערשיינונג. ביי פיל פעלקער פערנעהמט דאס דאזיגע פראבלעם א גאר אנגעזעהן ארט. עס איז גענוג צו דערמאנען יאפאן, איטאליען, שפאניען אזוי אויך פוילען, כדי פאר זיך קלאר צו מאכען, אז אין דעם פרט זענען מיר נישט קיין מיוחסים.

דער אונטערשיד איז אבער, ווי אזוי דאס דאזיגע פראבלעם ווערט געלעזט ביי די א.ע פעלקער, וועלכע האבען אנאיבערפ.גם פון מענשען־מאטעריאל, און ווי אזוי עס ווערט געלעזט ביי אונז יודען.

אין איטאליען, למשל, פיהרט די רעגירונג גופא אונטערהאנדלונגען מיט די מלוכות, וועלכע נויטיגען זיך אין עמיגראנטען. די רעגירונג בעקענט זיך דורך איהרע ספעציעלע שלוחים מיט די ארבייטס־פלעצער, זי קעמפט אויס פאר איהרע אויסוואנדערער ארבייטס בעדינגונגען, און אויך דאן, ווען איהרע בירגער געפונען זיך אין אויסלאנד, שיצט זי זיי מאטער על און מאראליש. דאס איינענע טוט יעדע מלוכה, וועלכע איז געצוואונגען ארויסצושיקען יעדעס יאהר פון איהרע גרעניצען א גרעסערע צאהל בירגער.

די עמיגראציע פראגע איז אזוי ארום א מלוכה־פראבלעם, וואס ווערט פינאנסירט פון די מלוכה־אוצרות, און ווערט געשטיצט מיט אלע מיטלען, וואס שטעהען אין איהר רשות.

פערשטענדליך, אז ביי אונז יודען איז דאס נישט מעגליך, מיר האבען נישט קיין מלוכה, אפילו נישט קיין נאציאנאלע קערפערשאפט, וואס זאל זיך פערנעהמען מיט'ן יודישען עמיגראציע־פראבלעם און אין גאנצען ארומנעהם, און וואס וויכטיגער, מיט וועמען די מלוכות זאלען זיך רעכענען און זיך זעצען צו איין טיש אונטערהאנדלען.

עס איז אבער פערהאן נאך אן אונטערשיד צווישען אונז און די אנדערע פעלקער, וואס פער־נעהמען זיך מיט עמיגראציע. יעדעס אנדערע פאלק שיקט אוועק קיין אויסלאנד אזעלכע עלעמענטען, און וועלכע די איינוואנדערונגס־לענדער נויטיגען זיך באמת, עס פאהרען, למשל, פון פוילען קיין דייטש־לאנד לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער, קיין פראנק־רייך און בעלגיען לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער, ארער ארבייטער פאר דער שווער־אינדוסטריע, פאר אזעלכע עלעמענטען קען מען נאך היינט, ביי די שווערע אימיגראציע־תקנות געפינען בעשעפטיגונג אין פערשידענע לענדער. גאנץ אנדערש איז מיט'ן יודישען עמיגראנטען־מאטעריאל, וועלכער בעשטעהט פון סתם פאכלאזע עלעמענטען, און אין בעסטען פאל פון ארבייטער פון די נידריגסטע אינדוסטריע־צווייגען, וואס מעהר עס ענטוויקעלט זיך די טעכניק, אל זוועניגער ברויכט מען צו האבען ארבייטס־הענד אין די דאזיגע אינדוסטריע.

אט דערפאר טאקע איז דאס עמיגראציע־פראבלעם ביי אונז יודען פיל ערנסטער און שאר־פער, ווי ביי וועמען עס איז, און מהאי טעמא טאקע זאל די גאנצע יודישע עפענטליכקייט שענקען מעהר אויפמערקזאמקייט דעם דאזיגען פראבלעם, און צו־העלפען די, וואס ארבייטען שוין אויף דעם געביט צו דערגרייכען ביי די געגעבענע בעדינגונגען די מאקסימאלסטע רעזולטאטען. אמת, אז קיין גייש־לענדער פאר יודישער איינוואנדערונג וועלען דורך דעם נישט ענטרעקט ווערען, און אויך די אימיגראציע תומרות פון די פערשידענע איינוואנדערונגס־לענ־דער וועלען צוליב דעם נישט בטול ווערען, אבער פערגרעסערען אביסעל דעם אימיגראציע־שטראם אין א רייהע לענדער, בעזונדערס אין דרום־אמערי־קא, איז ביי א געהעריגער אנשטרענגונג מעגליך.

וואלט דער „הייקעם" (האסיקא־עמיגרירעקס) געהאט די געהעריגע אונטערשטיצונג פון דער גאנ־צער יודישער עפענטליכקייט, וואלט ער פיל מעהר געקענט לייסטען לטובת דער יודישער עמיגראציע ווי ביז איצט, הגם אויך היינט זענען נייע פער־דינסטען און דערגרייכונגען געוואלדיג גרויס.

די יודישע בעפעלקערונג אין גאר דער וועלט מוז פון הייצט אן שענקען מעהר אויפמערקזאמקייט דעם עמיגראציע־פראבלעם — דאס איז דאס געבאט פון דער שעה, צו דעם צוועק דארפען די פערי־טי יודישע מאסען זיך זאמלען ארום דעם „הייקעם". ד. ה. ארום זיינע אפטיילונגען, וואס געפונען זיך אין אלע לענדער פון דער וועלט.

זא, אין פוילען דארף מען זיך זאמלען ארום דעם „יעאס", וועלכער בילדעט א בעשטאנדטייל פון „הייקעם".

די היגע אפטיילונג פון „יעאס" נעהם טאקע איצט אויף דעם וועג, זי האט זיך געשטעלט די אויפ־גאבע ארייצוציהען די יודישע מאסען פון אונזער שטאט אין איהרע רייהען, און איהר ווירקונגס־קרייז און דאס איז טאקע דער זין פון דער היינטי־גער פייערליכער ערעפנונג פון „יעאס"־לאקאל.

ה. נ. קרוי.

„דער פעהלער פון דער קריסטליכער וועלט"

פון א שמועס פון צוויי געלערנטע מיט פראפ. איינשטיין

אונטער דעם טיטעל „וויסענשאפט און גאט אין וויכטיגען־שאפטליכען זשורנאל „פארום", וואס געדעט ארויס אין ענגליש, געדרוקט א זעלטענער שמועס, וואס צוויי אמעריקאנישע געלערנטע האבען לעצטענס געהאט מיט פראפעסאר אלבערט איינשטיין אין זיין הויז אין בערלין. די אמעריקאנער זענען ד"ר דזשיימס מוירפי, א שריפטשטעלער און א בעקאנטער לעקטא־אין ד"ר דזשיי סאליוואן, א מאטעמאטיקער.

מיר גיבען דא בלויז די אינטערעסאנטסטע שטע־לען פון גאנצען לאנגען שמועס בעזונדערס יענעם טייל וואס בערירט ספעציעל יודען.

איינשטיין האט דערמאנט ספינאזע, וועלכער האט גע־עדט פון דער מאראל פון אינטעלעקט, די שכל־דיגע מאראל, וואס טראגט אריין אין דער וויסענשאפט.

זאגט ד"ר מוירפי: אז איהר האט יא דערמאנט ספינאזען, ברענגט דאס אונז צו דעם הויפטפונקט פון אונזער שמועס. ספינאזא איז טיפיש פאר דעם יודי־שען זשעני. איך טראכט שטענדיג פון איך אליין, הער פראפעסאר, ווי פון א לייב איינ'ם שטאם פון יהודה. איהר זענט יודיש, און איך בין אריש. אונזערע בי־דע ראסען זענען וועלט־וואנדערער. האב איך פיל מאל געטראכט פון קולטורעלער מיסיע פון יודישען פאלק אין דער מאדערנער וועלט. דאס איז א פאלק, וועמענס נאציאנאלע טראדיציעס זענען קולטורעלע טראדיציעס.

און וועמענס פאטריאטיזם איז נישט אזוי פיל צו א לאנד, ווי צו א קולטור. איך האב בעטראכט גאט ווער טעטיגקייט איצטער, געפינט איהר א שטארקע ניגונג צו פאלגען דעם וועג, וואס איהר שטעלט פאר — דעם וועג פון וויסענשאפט.

יא — ענטפערט איינשטיין — די קולטורזוכונג פון גייסט און די ליבע צו קולטור, איז אלעמאל געווען שטארק ביי דעם יודישען פאלק. אבער אין צייטען פון נויט און בעדריקונג האבען זיי זיך געגעבען קעגען אי־אויף זיך אליין און האלטען פעסט, וואס זיי האבען געהאט אין די ענגערע גרענצען פון דער ראסע. וואלטען די דאס נישט געטוהן, וואלטען זיי צושפליטערט געווארען און פערלוירען געגאנגען. אבער איצטער, ווען זיי זעהען פאר זיך האבען זיי א בעסערע מעגליכקייט ווירק־זאם צו מאכען זייערע אינטעלעקטועלע טראדיציעס.

ד"ר מוירפי: איהר מערקט געוויס, אז אזוי גיך דער אנאיימער יודישער עמיגראנט איז געקומען צו א שטיקעל מעמד, אזוי פיהלט ער זיך עקאנאמיש זיכערער, נעמט זיך זיין צווייטער דור גלייך צו קולטורעלער מע־גליכקייט. זיי פיהלען אן די אוניווערזיטעטען, די שו־לען און די פרייע פראפעסיעס, נעמען זיך צו זשור־נאליזם, צום טעאטער.

— דאס איז נישט קיין חידוש אין דער יודי־שער געשיכטע — ענטפערט איינשטיין. דאס איז אנ'אויפלעבונג אין זכרון פון אלטע טראדיציעס. מ'טאר נישט מאכען קיין טעות צו דענקען, אז די יודישע טראדיציעס זענען בלויז רעליגיעזע. די יודישע ראסען־טראדיציעס זענען קולטורעלע. רעליגיע איז איינע פון די מיט־כעורישדענארטיגסטע זייטען.

דא לאזט ד"ר מוירפי פאלען א בעמערקונג וועגען דעם פעהלער, וואס די קריסטליכע וועלט האט גע־מאכט צום סוף פון מיטעלאלטער. ווען קולטור האט אנגעהויבען אויפצובלי'הען, זיך צו כאפען צו דעם גריכישער קולטור און די קלאסישע שפראכען, גרי־כיש און לאטיין, אנשטאט זיך א קעהר צו טאן צו די לעבעדיגע טראדיציעס פון קולטור, וואס די יודישע גייסטע פון שפאניען האט אנגעבאטען דער וועלט. די לאגיק פון דער קלאסישער פילאזאפיע און פון דער קלאסישער געלערנטקייט איז געשטיצט אויף אויס־שלאסונג פון פעלקער און אויף פיל עוולות.

דער שמועס האט זיך אזוי ווייטער געשפינען ביז מ'איז ארויפגעקומען אויף קונסט, און איינשטיין האט דערציילט, אז זיין קינסטלערישע געפיהל פון שעהנ־קייט ציהט זיך אין דער ריכטונג פון וויסענשאפט און ער דענקט, אז דאס איז דער פאל מיט אלע פראדוק־טיווע מוחות.

אין די נייע היימען פאר יודען

פון א רייזע איבער דרום-אמעריקא

די יודען אין אורוגוואי

וויפיל יודען זענען דא בסך הכל אין אורוגוואי? מען שאצט ארום 12 טויזענד נפשות. פון זיי און ערך דריי פיערטעל וואס זענען אנגעקומען ערשט די לעצטע פינף יאהר.

עס איז מעגליך, פרעגט זיך, א ווייטערדיגע איינוואנדערונג קיין אורוגוואי.

די, וואס פאהרען צו קרובים, איז ועלבסט־פערשטענדליך, אז זיי קאנען פאהרען, ווייל א קרוב רופט ארויס בטבע זיינע משפחה־לייט נאר דאן, ווען ער איז שוין אליין מעהר אדער וועהניגער איינ־געארדענט. פון בעלי־מלאכות קאנען אריינפאה־רען נאר אזעלכע, וואס האבען א קליינע סומע געלד צו דינגען זיך א דירה און קויפען געצייג זעלבסט־שטענדיג צו ארבייטען.

ביי דער אפסאלוט נישט עקזיסטירענדער אינ־דוסטריע קאנען די בעלי־מלאכות נאך א לאנגע צייט שפייזען דעם מארק מיט די נויטיגע אויסארבייטונגען. די וואס האבען נישט די נויטיגע מעגליכ־קייטען אליין איינצוארדנען זיך און זענען געצוואונ־גען צו ווערען לוין־ארבייטער. מוזען האבען גרויס גרויס געדולד ביז זיי בעקומען ארבייט. דאס דויערט צייטענווייז, אבער ווען מען קומט אין שום מיטלען, שטעלט זיך גלייך דאס פראבלעם: ווי אזוי איבערצולעבען די קורצע צייט, ביז וואנען מ'בעקומט ארבייט?

נעמער־צייט איז אין אורוגוואי בכלל מעהר אר־בייט איידער ווינטער, דעריבער האט אייגענטליך די גרעסטע אימיגראציע פון איראפא בעדארפט פארקומען ווינטער־צייט און נישט זומער, ווי עס איז געוועהנליך דער פאל.

כדי צו פערלייכטערען די לאגע פון די אימי־גראנטען און אורוגוואי גופא און געבען זיי די מעג־ליכקייט מיט א געוויסער קליינער סומע זיך מעהר אדער ווייניגער איינצוארדנען (דינגען א ווערקשטעל איינקויפען געוויסע מכשירים, וואס פעהלען זיי אוים צו דער ארבייט אדער איינצוקויפען סחורות צו מאכען א קליין קלייטעל) האט דער „היקעם" געגרינדעט א גמילות־חסדים קאסע, וועלכע זאל לייען די ניי אנגעקומענע אימיגראנטען נישט קיין גרויסע סומען, אהן צינזען און אפילו אויך צו די, וואס קענען נישט צושטעלען קיין שום גאראנטיע. די לעצטע געהערען צו אזא קאטעגאריע אימיגראנ־טען, וואס קענען זיך נישט ווענדען צו דער דאר־טיגער לייה און שפאר־קאסע.

דער אימיגראנטען־שוץ־פעראיין, קאן מען זא־גען איז די איינציגע אנשטאלט אין אורוגוואי, וואס מוז זיך קימערען וועגען אלע אנגעלעגענהייטען פון די אימיגראנטען, וועלכע זענען שוין דא אפילו איי־ניגע יאהר. דער קאמיטעט איז א מין קלוב, ארער בעסער געזאגט — „אן אנשטאלט פאר אלע יודי־שע ענינים". ערשטענס, בעקומען דא די עמיגראנ־טען זייער קארעספאנדענץ כאטש זיי וואוינען שוין א יאהר און מעהר. און דער פריה ווען ס'קומט א שיפאסט וועט איהר געפונען אין ביורא נישט ווי־ניגער פון 40—50 מענשען איינינע קומען נאך בריוו, אנדערע פרעגען אויף ארבייט אדער בעטען רעקאמענדאציעס צו ארבייטסגעבער. מען קומט אויך וועגען אויסזוכען וואוינונגען און אנדערע משפחה זאכען.

קורץ און גוט, דער פעראיין איז דער איינציגער פונקט, וואו דער יוד פון מאנטעווידעא טיילט זיך מיט אלע זיינע פרייד און לייד, און וואו ער ווערט געהאלטען נישט נאר ווי אן אימיגראנט, נאר ווי בכלל א יוד, וואס האט נישט קיין אנדער ארט זיך דורכ־צושמועסען א חוצן קאמיטעט.

דער יודישער ישוב פון אורוגוואי איז נאך יונג און צו קליין — ער זאל שוין זיין בכוח זיך אויסצובויען אייגענע געזעלשאפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס, אבער דער דראנג צו געזעלשאפט־ליכקייט און קולטור־פראגען איז פערהאן.

אפשר וועט אט דער דראנג ארויסרופען מ'ט דער צייט די נויטיגקייט צו שאפען אייגענע היימי־שע אינסטיטוציעס און אנשטאלטען

פרוב צו בענייען די ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד

פארשלאג פון דער פוילישער רעגירונג

ווארשא, 14 (מעלפאניש) ווי מיר דערוויסען זיך וועט די פוילישע רעגירונג אין דער נאהענסטער צייט ארויסטרעטען מיט א פארשלאג צו דער דייטשער רעגירונג וועגען בענייען די ווירטשאפטליכע אונטער־האנדלונגען. סיהאנדעלט זיך קודם־כל וועגען קלאהר מאכען די לאגע וואס איז געשאפען געווארען מיט דער לעצטער העכערונג פון אגרארצאל אין דייטשלאנד. אנטשפרעכענדע נאטע זאל שוין איז די נא־הענסטע טעג איבערגעגעבען ווערען דעם דייטשען גע־זאנדטען און הערשא ראשער.

ענגלאנד'ס שטאַרץ

די הויפט-אנפיהרערין פון אויפשטאנד אין אינדיען

פון א. גלאנץ

דן גאלדענע שוועל", "דער פויגעל פון צייט-
דער צובראכענער פליגעל", — אזוי הייסן סארא-
דזשיני נאידוס לידער-זאמלונגען. די נעמען אליין זע-
נען פאעזיע. זיי אטעמען מיט יענער עקזאטישער לי-
וואס די פרוי פון מזרח, פון אינדיע, האט בעס-
לידערט אין וואונדערבארע ענגלישע קלאנגען.
ארטור סימאנס, דער פיינער ענגלישער עסטעט,
האט אין 1896 אזוי געשילדערט די איצטיגע פיהרערין
פון אינדיע'ס אויפשטאנד געגען דער בריטישער אימ-
פעריע:
"א קליינע דינע פרוי, כמעט א קינד אין איס-
. איהרע שווארצע, גלאנציגע האר פאלען אין
ע פלעכטען איבער איהרע שמאלע אקסלען. אנ-
דרוקספול מויל און — איהרע אויגען! צוויי
לע, טיפע וואסערן, וואס ציהען איך, און איהר
ט אין זיי פערפאלען".
זי איז דעמאלט אלט געווען קוים דרייסיג יאהר.
ט איז זי איין-און-פופציג. די צארטע שטריכן פון
אריענטאלישען חן זענען געווארן הארטער.
פרומקייט האט אפגעמאטערט פון איהר פנים
אויף איהר ארט איז געקומען די ערפאהרונג, אי-
לעבונג, קאמף און ליידען. די שפורען זענען קענ-
אין איהר גאנצער געשטאלט. אבער העכער אין
ס איז זי דאך נישט געווארן. זי איז נאך אלץ
קליינע פרוי — און אט דאס איין-און-פופציג-יעה-
דיכטערשע, כמעט קינד פיהרט עס הונדער-
מיליאנען אין רעוואלט געגען דער מעכטיגס-
מלוכה אין דער וועלט.
הערט איהרע ריד:
"אזוי לאנג, ווי איך האב לעבען; כל זמן מיין
פליסט אין אט דעם אדעם מיינעם, וועל איך נישט
געבען דעם אידעאל פון מיין פאלקס-בעפרייאונג.
מיין גענעראל! קומט מיינע זעלנער! איך בין
א פרוי, בלויז א פאעט, אבער ווי א פרוי גיב
א"ך מאטען פון גלויבען און מוט, דעם פאנצער
כעסטקייט. איך וועל אויף די פאהן פון געזאנג
קלאנג די טרומייט צום קאמף. א, ווי איך וועל
ינדען דעם פלאם, וואס וועט אויפוועקען פון שקלא-
ייך, מענער אין אינדיע".
אזוי האט גערעדט סאראדזשיני נאידו, די דיכ-
טעט, ליר'שע דיכטערין, אויף איינעם פון די לעצ-
אינדישע נאציאנאלע קאנגרעסען. און איהר פלאם
טאקע אנגעצונדען. ווען מאקדאנאלדס רעגירונג
הינטער קראטעס פערשפארט מאהאטמא גאנדין,
גאנדיס נאכפאלגער דער גרייז גרויער אבאס
בדזשי, מיט'ן פנים פון א קליין-שטעטלדיגען לאמ-
דען רב איז אויך ארעסטירט געווארן, איז געקומען
דיה צו איהר — דער פאעטעסע. און זי פיהרט.
סימבאליזירט דעם מזרח'ס אויפשטאנד געגען דער
טערדריקונג פון מערב.
א געהיימניספול, א מיסטיש לאנד אינדיע. א קליי-
שלאפער זקן, אבער א נביא מיט א הייליג פייער
הארצען, פיהרט עס. נאך איהם קומט א צווי-
שוואכער זקן און נאך איהם א קליינע פרוי אין
שפעטע יאהרען, א זינגערין פון דער נאטור, ליבע,
על, מיסטישע איבערלעבונגען, א צויבערין פון די
לא-וואקסישע ווערטער, וואס קאן זיך אין דעם
גלייכען מיט שעלי'ן, קיטסען, וואָרדסוואָרטען און
עריע ענגלישע פאעטען פון שעהנקייט, קלאנג און
מישער הארמאניע.
די שלאנגען שלאפען צווישען אפיום-שטענגלעך,
גליפליגען לייכטען דער פאנטערס גאנג,
צום שטעג, וואו שרעקט די גאזעלען בלאנדזשען,
און פינגל-פארבען רייכער טאג'ס פארגאנג.
שא! די לאטוס וועקט דעם וואסערס שוים
און שטרעקט זיך, ווי א מיידעל אין איהר חלום.
די גאלדענע לבנה זיגעלט זעליג
דעם הימעלס בלויע ברעם, און ברענט פארטראכט.
און מעמפעל פון דעם וואלד די ווינטען טאנצען
און שטארבען ביי די הייליגע פיס פון נאכט.
האך! דורך דער שטילקייט ווענען שטימען: קום!
און ברענען גאט א קרבן פון פערפום.
ס'איז שווער איבערצוגעבען אין איבערזעצונג
ראדזשיני נאידוס מוזיקאלישקייט פון ווארט, די
רטע פולקייט פון איהר קלאנג, די רייכע אריענטא-
שע בילדלעכקייט פון נאידוס א שילדערונג. אבער
בעגריף קען מען האבען. אן אינדישער אוועג ע-
י-וואו איז'ן לאנד פון דזשונגל, מיט זיין מילדען
און ווילדען — לעבען, מיט זיינ שימערנדיגע —
מיסטישע — קאלירען, מיט זיינע טיריש — און
ליכע קלאנגען, מיט זיינע פערפומען. און רומאַ-
טישער פערטאעטקייט, אזא אינדישער אוועג הילט
צו איין דורך דער פאעטעסעס ענגלישען ווארט.
שטעלט אט די רעליגיעזע דעליקאטע הערטער
קעגען דעם בילד, וואס דער "ניו-יארקער טיימס"-
עספאנדענט דערציילט אונז היינט:
"מאדאם נאידו האט מיט א מחנה נאכפאלגע-
שירט צו אנגלישען רעגירונגס-לאגער פון זאלץ.
גליש מיליטער האט זי אפגעשטעלט. האט זי זיך
עקגעזעצט אין חער אויף א שטול און געזאגט:
ערה, וועל איך נישט געהן"!

פאר מיר איז קלאר, אז אינדיע וועט זיגען. איך צווייפעל נישט, אז די בריטישע מאכט וועט שטארק פערקריפעלט, אויב נישט אינגאנצען געבראכען הערען אין דעם איצטיגען קאמף פון דעם אינדישען פאלק ווערט געפיהרט פון מיסטיגער, פון פאנטאזיארען, פון נביאים און פאעטען.

* * *

סאראדזשיני נאידו איז געבוירען געווארען דעם 13-טען פעברואר 1879 אין אינדיע, שוין איהר פאטער איז געווען גרינדליך איראפעאיזירט, געענדיגט דעם עדינבורגער אוניווערזיטעט. ער האט אויך יאהרען לאנג געשטודירט אין באן, דייטשלאנד. די פאמיליע איז געווען א העכסט-אריסטאקראטישע, געצויגען דעם יחוס פון דורות בראמינער, מיסטיגער, וואס האבען פראקטיצירט יאגא (אן אינדישע פארם פון פרישות, אנאיינגעארטיגער אסקעטיזם). סאראדזשיני אליין האט געשעפט פון איהר טאטעס פערגלויבטקייט אין אל-כעמיע, כאטש עס זענען, לויט איהרע ווערטער געווען ווייניג מענשען אין אינדיע, וואס זענען געווען געלערנטער פאר איהם. דער טאטע האט פון זיין גרעסטענער טאכטער געוואלט מאכען א וויסענשאפטלערין, א מאטעמאטיקערין. דאס מיידעל האט אבער געווינט איבער איהר ארימעטיק און אלגעברע, וואס האבען זיך צו איהר באין אופן נישט געוואלט צוקלעפען. דערפאר האט זי געשריבען לידער — אין ענגליש. וואס זי האט געלערנט צוזאמען מיט איהר מוטער-שפראך, בענגאליש. צו עלף יאהר האט זי מיט שטאלץ געוויזען איהר ערשט ליד דער מאמען. די מאמע האט מיט ערפאהרונג געשאקעלט מיט'ן קאפ: "עס וועט שוין פון דיר קיין לייט, מיין טאכטער, נישט זיין. דו וועסט שוין בלייבען ביי אט די נארישקייטען". די מאמע האט געוואוסט, וואס זי האט גערעדט. זי, די מאמע, האט אויף איהר אייגען געוויסען געהאט א היבשע צאהל לירישע געזאנגען — אין בענגאליש.

צו זעכצעהן זיבצעהן יאהר פאהרט סאראדזשיני קיין לאנדאן. קומט אין די ליטעראַרישע קרייזען, מאכט א געוואלדיגען רושם מיט איהר עקזאלטאציע, מיט איהר פערגייסטיגטער יונגפרוילכקייט. אפילו דער שטרענגער און גאנץ טרוקענער עדמונד גאס — דער אפיציעלער אנערקענטער ליטעראטור-קריטיקער פון ענגלאנד — איז מיטגעריסען געווארען.

זי האט זיך פערליבט אין ד"ר גאווינדורדשולו נאידו, און ער אין איהר. זי איז אבער געווען א בראמינערין און ער — נישט. ער האט געהערט צו א נידעריקערער קאסטע. חתונה צווישען די קאסטעס זענען נאך אלץ געווען פערבאטען. סאראדזשיני האט אבער נישט געוואלט הערען און וויסען. נישט בלויז שלעכטס, נאר אויך א סך גוטס קאן מען לערנען אין אונז פון מערב. זי האט אויפגעהויבען — ווי גאנדי — א קאמף געגען דעם אומזיניגען דרים אויף די פערהעלטנישען צווישען די קאסטען. און דער עיקר — זי האט חתונה געהאט מיט ד"ר נאידו, און דערמיט סקאנדאליזירט גאנץ אינדיע. נישט איהרע, נישט זיינע עלטערען האבען געוואלט שלום מאכען מיט אזא עבירה, זיי האבען נישט אריינגעשמעקט צו די נאידוס אין הויז אריין. איהר מאמע האט זי דערנאך איבערגעבעטען און געקומען זעהן די דריי אייניקלעך. אבער עסען — דאס נישט. זי האט אין דער טאכטערס הויז נישט צוגעריהרט זיך אפילו צו א גלאז וואסער. האט איהר פאר זיך די שווארצע זייט פון דעם מעדאל. דער קאסטען-אומזין מוז געהן אין אינדיע פונקט ווי די בריטישע פערגוואלדיגונג. גאנדי, טאגאר, סאראדזשיני נאידו קעמפען מיט גלייכער ענערגיע געגען ביידע שלעכטסען. אלס רייפע פרוי איז מאדאם נאידו צוגעשטאנען צו דער אינדישער פרייהייטס-בעוועגונג, געזעסען ביי די פיס פון מאהאטמא גאנדין, געשווארען, "מאמע-אינדיע" מוז זיך ארויסרייסען פון דעם וועב פון פרעמדע שפינען, געווען פרעזידענט פון אינדישען נאציאנאלען קאנגרעס.

די קליינע פאעטעסע שפייזט איצט מיט'ן פלאם פון גייסט די פערשקלאפטע מענער פון אינדיע. דער גורל האט עס געוואלט, אז זי זאל דארפען אזוי ביי מער ארויסטרעטען געגען ענגלאנד, וואו מען האט איהר אויף די הענד געטראגען; ארויסטרעטען געגען א סך אינטימע פריינד, אנהענגער, פערעהרער, בעקאנטע. נאך מערקווירדיגער איז דאס, וואס אז די, אי גאנדי, אי טאגאר, אי א סך אנדערע גרינדליך איראפעאיזירטע אינדיער, וואלען דייער שטארקסטען קאמף דארפען פיהרען געגען א בריטישער ארבייטער-רעגירונג. עס מוז זיין פאר זיי אלע א מין סימבאל פון דער גאנצער זינדיגקייט פון מערב. אפילו די מערבדיגע סאציאליסטען און פאציפיסטען זענען נישט בעגלויבט, אפילו זיי זענען אונטערדריקער און פערגוואלדיגער פון דער שטילער, פרידליכער, רייכער אינדיע.

דער זומער און זיינע קראנקהייטען

זאכען, וואס יעדער איינער דארף וויסען

פון ד"ר י. טעז

יעדער סעזאן האט זיך זיינע קראנקהייטען, עס איז דא א צייט פאר אלעמען, ווינטער איז דער סעזאן פון "פערקילטונגען" מאנכע מענשען זענען אזוי עמפפינדליך צו דער קעלט אז זיי זניסען דעם גאנצען ווינטער פון אנ'ערקעלטונג. אבער אויך זומער ניסט מען, און גראד די, וואס ניסען זיי ווייניג אום ווינטער, דערגרייכען זייער רעקארד אין פריהלינג. דוכט זיך, אז עס איז נישט מעהר ווי גערעכט: עס זענען דא מענשען, וואס ניסען אום ווינטער, טא מוזען זיין אויך מענשען, וואס ניסען אין זומער: זאל זיי ביידען זיין "לחיים". אבער פונדעסטוועגען איז דאך טאקע א קשיא: הלמאי, פארוואס עפעס ניסען אין זומער, ווען די בוימער בליהען און דאס גראז ווערט גרין, און דער ענטפער איז טאקע דערפאר:

עס זענען דא מענשען, וואס קענען נישט פערטראגען דעם "שטויב" פון געוויסע פלאנצען. עס געהען צוויי מענשען שפאצירען אויף א לאנקע, וואו עס וואקסען גראז, בלומען, און בוימעלעך, איינער נעהט ארום און שעפט לופט מיט גרויס הרחבה און דער אנדערער ניסט זיך אוים די נשמה אט דאס קאן אויך געשעהען ווען מען זיצט אינדערהיים. ביי זיך אויפ'ן באלקאן אדער אפילו אין בעט. דורכ'ן אפענעם פענסטער ברענגט דער ווינט צוטראגען קליינינקע ברויזעלעך בלומען-שטויב, און קוים וואס זיי קומען אין בעריהרונג מיט דער שלייםהויט פון דער נאז הויבט מען אן ניסען, פערקייכען זיך ווי א נישט-גוטער. דאס קומט דערפון וואס די לונגען-רעהרלעך ציהען זיך קראמפהאפט צונויף כדי נישט אריינצולאזען דעם מויק, מען קריגט הוסט-קרעמפען, און דער ברוסט-קאסטען שפילט ווי א קאטערינקע, נאר א טרויעריג ליד. מען דעם אטעם נישט דערכאפען, מען פילט גלייך ווי מען וואלט דערשטיקט געווארען לא עליכם, בקיצור, מען איז אויף געהאקטע צרות און געברענטע ליידען. און דאס אלצדינג צוליב וואס?

עס זענען דא פערשידענע פלאנצען, בלומען און גראזען, וואס רופען ארויס היי-פיבער, אזוי ווי די פלאנצען בליהען אין פערשידענע צייטען אזוי זענען אויך דא פערשידענע היי-פיבער פערזאנען, באלד ניסט דער, באלד ניסט יענער; אויף אלעמען קומט א צייט. אט די צרה קען קומען נישט נאר פון אטעמען נאר אויך פון עסען, לא עליכם. אט למשל כריין, — א טראפען כריין ברענט און בראט און רופט ארויס נישט נאר טרערען אין די אויגען, נאר אויך אטאקעס פון ניסען, וואס קומט פון דעם הארבע מאכל. א מין "כריין" נאר מיט דעם אונטערשיד וואס ער איז נישט הארב קען זיין יעדער מאכל, וועלכען דער קערפער קאן נישט פערטראגען, און דער סוף איז, אז מען קריגט אטאקעס פון אטעם-נויט און הוסט-אנפאלען, כאטש דער מאכל איז א גאנץ גוטער און יעדער עסט איהם, פשוט, דאס סיסטעם פון אונזער פערשוין פערטראגט דאס נישט, און ווען די שטאפען פון דעם מאכל קומען אין בלוט אריין, רופען זיי ארויס די אייגענע קרעמפען פון די לופט-רעהרען און א צרפעניש אין דער נאז, ווי מיר זעהען עס אין היי-פיבער.

הכלל ווי ווערט מען פטור פון היי-פיבער

א סך מענשען העלפען זיך, זיי וויסען, אז ווען עס קומען פאר זייערע אטאקעס און אנטלויפען אין אנדערע געגענדען, וואו די רשעותדיגע פלאנצען וואקסען נישט. אבער אנדערע קאנען זיך נישט העלפען ממש דער היי-פיבער לויפט זיי נאך. אויך פאר זיי איז דא א רפואה, צום ערשטען מוז מען אויסגעפינען פון וואנען עס נעהמט זיך די צרה, מירזעהט דאס מיט געוויסע הויט אונטערזוכונגען, מען פרעגט א שאלה ביי דער הויט, געפינט מען אויס די פלאנץ אדער דעם מאכל וואס זענען שולדיג — אזוי ווערען פאזאלינקע די עקסטראקטען פון די שעדליכקייטען איינגעשפריצט אונטער דער הויט און נאך נאך געוואוינט זיך צו מיט דער צייט צו דער שעדליכקייט; דער קערפער בעשאפט זיך זיינע אייגענע אפוועהר-מיטלען און דער "שטויב" האט נישט מעהר קיין שליטא. דאס איז א וויכטיגער אויפטו פון דער מעדיצין.

זיין ווייב מיט'ן קינד שלעפען איהם ארויס פון אונטער דער חופה

א פאמיליען-דראמע מיט א פיקאנטען פינאל

פון ווילנע שרייבט מען:

די געשיכטע וועלכע מיר דערציילן דא איז ווייט נישט קיין געוויינלעכע.

מיט עטלעכע יאר צוריק האט א ווילנער יונגערמאן—א זון פון דער היגער רייכער משפחה א. זיך פארליבט אין א ווילנער פריילין ס.

די עלטערן פון יונגערמאן זענען געווען קעגן שידוך און האבן באשלאסן דעריבער ארויסצושיקן זייער זון שטודירן קיין אויסלאנד.

די יונגע לייט האבן זיך אבער איבערגעשריבן און אין א קורצער צייט ארום איז אויך די פריילין אוועקגעפארן שטודירן, און אין דער זעלבער שטאט וואו ס'האט זיך געפונען איר געליבטער.

דארט האבן זיי באלד חתונה געהאט.

ענדיגענדיק שטודירן, זענען ביידע אראפגעקומען קיין ווילנע, האבן זיך דא בעדונגען א דירה און האבן געלעבט גליקלעך.

היות א. האט נאך ניט אדורכגעמאכט די מיליטער-דינסט, האט ער זיך געמוזט שטעלן צו דער פאבאר-קאמיסיע, איז ער צוגענומען געווארן און אוועק דינען קיין לידע.

אין לידע איז א געווארן א שטענדיקער איינגייער אין א רייך הויז. דארט האט ער זיך באפריינדעט מיט דער טאכטער פון דער משפחה אין וועלכער ער האט זיך באלד פארליבט.

אויך זי האט געענטפערט דעם ווילנער באלעבעסל מיט א קעגנזייטיקער ליבע, האט אים אריינגענומען אין אירע נעצען, אזוי, אז ער האט באשלאסן בשתיקה חתונה האבן מיט איר, ניט געקוקט אויף דעם, וואס אין ווילנע האט געווארט אויף אים מיט אומגעדולד זיין ווייב מיטן זון.

א—ס ווייבעל איז אבער קשה געווארן די זאך, וואס איר מאן קומט קיינמאל נישט א היים אויף אורלויב אין דער צייט, ווען אנדערע זעלנער, וועלכע דינען מיט אים צוזאמען, קומען אראפ גאנץ אפט.

זי האט דעריבער אנגעהויבן נאכפרעגן זיך ביי באקאנטע ביז זי האט באקומען וועגן דעם א ידיעה, אז איר מאן איז שוין פריי פון מיליטער און גייט חתונה האבן מיט א לידער פריילין.

די ידיעה איז געווען א ריכטיקע, דער יונגער באלעבעסל האט זיך געלאזט איבערעדן פון זיין כלה'ס מוטער און געמאכט אלע הכנות צו דער חופה

א טאג פאר דער חופה זענען קיין לידע געקומען זיינע ווילנע קרובים און האבן דעם רב דערציילט די געשיכטע און דער רב האט זיי געגעבען אן עצה אראפצוברענגען קיין לידע זיין פרוי מיטן קינד.

אויף מארגען זענען שוין אין דער כלה'ס שטוב געמאכט געווארן הכנות צו דער חתונה און אפגערעדט, אז באלד נאך דער חתונה זאל ער אוועק'ן זיין ווילנער פרוי און בלייבן אין לידע.

קורץ פאר דער חופה, האט זיך אין צימער פלוצלינג באוויזן דעם חתנס פרוי מיטן קינד אויף דער האנט.

מען קאן זיך פארשטעלן, וואס פאר אן איינדרוק האט געמאכט דאס באוויזן זיך פון חתנס ווייב אויף דעם פארל און מחותנים, וועלכע זענען שוין געשטאנען מיט ליכט אין די הענט ווארטענדיק אויף דער חופה.

עס פארשטייט זיך, אז די חופה צווישן ווילנער באלעבעסל און דאס לידער כלה-מיידעל, וואס האט געוואלט ווערן א ווילנער מאדאם, איז נישט צושטאנד געקומען און דער חתן איז אפגעפארן מיט ווייב און קינד קיין ווילנע.

יונגער גלח פון פראג

הייראט מיט דער טאכטער פון א שמש און ווערט אויס גלח

די געשיכטע איז די סענסאַציע פון טאג אין דעם יודישען קוואַרטאל פון פראג

„אלטשטאט“ ווערט אין דער טשעכאסלאוואקי־שער הויפּטשטאט פראג אנגערופען יענע געגענד, וואס איז בעוואוינט הויפּטזעכליך פון אלטפרענקישע פרומע יודען. אין די פריהערדיגע צייטען איז דא געווען די וואוינונגען „געטא“, וואו יודען האבען געלעבט פאר שפּאַרט אין ענגע געסלעך און האבען זיך נישט געטארט ווייזען אין די געגענדען פון דער שטאט, וואס זענען געווען בעוואוינט פון לויטער קריסטען.

איצט איז נישטא מעהר קיין „געטא“ און די יודען מעגען וואוינען וואו עס געפעלט זיי.

די אויפגעקלערטע, היינט־וועלטיגע יודען, וואוינען טאקע אין די שעהנע געגענדען פון פראג, וואו זיי בעזיצען שעהנע הייזער און ווילעס, מיט גערטנער און סעדער.

די פרומע פראגער יודען אבער, וועלכע טראגען נאך בריטען, סאמעטענע היט און ווייסע זאקען מיט האלבע שיך, וואוינען נאך אין פארצייטענס אין „געטא“ פון דער „אלטשטאט“.

די פראגער „געטא“ די „אלטשטאט“ אליין, איז מערקוויקליך אן אנטיק פאר א געגענער פון אלטער ארכיטעקטור. די געסלעך זענען שמאל און ענג און קרום, די הייזער אייגע אויף די אנדערע בעריהרען זיך מיטן דאך, און די אלטע הייזער זענען אנגעשפּיגעל־טע מיט שפּיציגע טורעמס און גאניקעס, מיט קליינינקע בלעכענע טרעפּ, פארבארגענע קעלערס און פארלאטענישען. אויפן יודישען קהל־הויז קענט איהר זעהען אן׳עכטען יודישען זייגער מיט העברע־אישע אותיות אויפן ציפערבלאט ווי א׳ ב׳ ג׳ ד׳ א. א. ג. אנשטאט ציפערן.

מיט דער יודישער זייגער איז שוין זעהר אלט. ער איז איינער פון די סאמע ערשטע זייגערס פון דער צייט, ווען זייגערס זענען ערפונדען געווארען, און דער סאמע ערשטער זייגער טאקע פון פראג.

דא געפינט זיך אין דער „אלטשטאט“ די בעריהמטע אלטע שוהל, וואו אויפ׳ן בוידעם ליגט דער „לייטענער גולם“ וועלכען דער בעריהמטער פראגער רב דער מהר״ל האט בעשאפען צוריק מיט הונדערטער יאהרען, ווי די לעגענדע דערצעהלט. פון דער „לייטענער גולם“ זאל אפהיטען מיט זיין שטארקער קראפט די רעמאלסדיגע פראגער יודען פון פאגראמען.

נישט ווייט פון דער שוהל געפינט זיך דער וועלט־בעקאנטער אלטער יודישער פראגער בית־עולם מיט פולע מצבות פון גאונים און צדיקים. די מצבות זענען שוין אלט העכער טויזענד יאהר. אויך דער קבר פון מהר״ל געפינט זיך אויף דעם אלטען היליגען בית־עולם, און יודען געהען מיט קוויטלעך צום אוהל פון מהר״ל.

דא געפינט זיך אויך דער בעקאנטער „העב־רעאישער צלם“ דאס איז א יעזוס־פיגור אויף א בריק וואו אויפ׳ן צלם איז אויסגעקריצט דער פסוק מיט גאלדענע העברעאישע אותיות: „אחזו לנו שעלים, שעלים מחבלים את הכרמים“ — „כאפּט פאר אונז די פוקסען, וואס פערדארבען די ווייג־גערטנער“.

די לעגענדע וועגען דעם העברעאישען צלם איז פאלגענדע:

איינמאל, דאס איז געווען צוריק מיט הונדער־טער יאהרען, איז א פרומער פראגער יוד געגאנגען אויף דער בריק, ווען עס איז גראד פערבייגעגאנגען א קאטוילישע פראצעסיע. דער יוד האט כלומרשט געלעסטערט און אפגעלאכט פון דער פראצעסיע, האבען איהם די גלחים געכאפּט און אזוי לאנג גע־פייניגט און געריסען דאס פלייש פון זיין לייב, ביז דער יוד האט בעשלאסען זיך צו שמדען און אנצוגעהן אין דעם קריסטליכען גלויבען. אלס אנדענק פון דעם האבען די גלחים אויפגעשטעלט דעם צלם מיט דער העברעאישער אויפשריפט אויף דעם בריק.

פראגער יודען מיידען נאך איצט אויס די בריק, און זיי דערזעהען די גאלדענע אותיות טוט זיי א טיאַכקע אין הארצען. עס דערמאהנט זיי די פינ־סטערע צייטען פון מיטעלאלטער און די אינקוויזיציע.

היינט אבער לעבען יודען אין פראג ווי אין א גן־עדן. און גענימען אלע רעכט און פרייהייטען, א דאנק דעם וואס דער פרעזידענט פון דער טשע־כאסלאוואקישער רעפובליק, דער בעריהמטער גע־לעהרטער פּראפעסאר טאמאס מאסאריק, איז א גרויסער יודען־פריינד, און אין טשעכאסלאוואקיע איצט איבערהויפּט קיין אנטיסעמיטיזם נישטא. און עס הערשט אבסאלוטע פריינדשאפט צווישען קריסטען און יודען.

זעלבסטפערשטענדליך, איז נאך פעדהאן ביי די קלעריקאלען (קאטוילישע גלחים) און ביי די פור־ערים אין די דערפער א געוויסער רעליגיעזער גע־גערשאפט צו יודען. אבער די יודען פיהלען נישט די געגנערשאפט און זי האט נישט קיין פראקטישע בעדייטונג. דער צושטאנד פיהרט אויך צו נאהענטע בעציהונגען צווישען יודען און קריסטען.

ליבעס צווישען יודישע מיידלעך און קריסטליכע יונגעלייט ארער אומגעקעהרט, און אויך געמישטע חתונות קומען זעהר אפט פאר אין פראג. נאטירליך קומט דאס פאר אמעהרסטען ביי די היינט־וועל־טיגע יודען, ביי די פרומע יודען איז אזא הייראט א זעלטענהייט, אבער צווישען די פרומע עלטערען און זייערע אויפגעקלעהרטע קינדער שפּילען זיך מאנכעס מאל אפ גרויסע טראגעדיעס וועגען אזעל־כע געמישטע ליבעס־אנגעלעגנהייטען.

אין דער „אלטשטאט“ אין פראג פּאסירען זעהר אפט ראמאנטישע ליבעס־געשיכטעס, וועלכע רופען ארויס א קאמף פון רעליגיעזע געפיהלען ביי יו־דען אדער אויך ביי קריסטען.

אין דער פראגער „אלטשטאט“ אליין, וואו עס לעבען די פרומע אלטפרענקישע יודען, ווי מיר האָ־בען אויבען דערצעהלט, געפינט זיך נאך אויך פון פּאָר־צייטענס אן אלטער מאנאסטיר פאר קאטוילישע גלחים.

אין דעם מאנאסטיר ווערען אויסגעבילדעט יונ־גע מאנאכען, וועלכע בעקומען דאן שטעלעס אלס גלחים.

איצט האט פּאסירט אין דער פראגער „אלט־שטאט“ די פאלגענדע העכסט ראמאנטישע געשיכטע מיט א יונגען קאטוילישען גלח, וועלכע האט זיך פערליבט אין א פרומער יודישער מיידעל מיט׳ן נאמען אסתר, די טאכטער פון דעם שמש מרדכי גלאזער.

אסתר איז א שעהנע 18־יעהריגע שווארצ־האָריגע מיידעל. דער גלח, אויך נאך א יונגער מיט׳ן נאמען מארטין פריהאדא, פלעגט פיל מאל בעגעגענען דאס יודישע מיידעל, ווען ער איז געגאנגען אין מאנאסטיר. ער פלעגט פערבייגעהען דורך א שמאל יודיש געסעל, וואו אסתר איז געווען אנ׳אנגע־שטעלטע אין אנ׳אנטיק־געשעפט, וואו עס ווערען געקויפט און פערקויפט פערשידענע קאסטבארע זאַ־כען ווי צום ביישפּיל, אלטע בילדער, מטבעות פון אלט צייטען, אלטע סקולפּטורען פון קריסטליכע הייליגע זעלטענע שטאפען און אלטע וואפען, פערשידענע קונסט־ווערק, פיגורען א. א. וו. א. א. וו. מיט איין ווארט — אנטיקען.

עס ווייזט אויס, אז דער יונגער גלח האט דער־ערשטער געווארפען אנ׳אויג אויף דער שעהנער יודישער מיידעל אסתר און זי איז איהם זעהר געפעלען געווארען. דער גלח איז געווארען אנ׳אפטער איינקוי־פער אין דעם אנטיקען־געשעפט.

צוערשט איז ער אריין קויפען אנ׳אלטען על־פענביינערנעם צלמעל קונסטפאל געארבייט, וועל־כען ער האט געזעהען אין שויפענסטער פון דעם אנטיקען־געשעפט. די שעהנע אסתר האט דעם גלח בעדינט זעהר העפליך און וואַרשיינליך אויך מיט א זיסען שמייכעלע אויף איהרע רויטע ליפּען.

צוערשט האט דער גלח אויך געשמייכעלט, דאן האט ער מיט איהר געשלאסען בעקאנטשאפט און פערפיהרט מיט איהר זעהר אנ׳אינטערעסאנטען גע־שפּרעך וועגען יודישע און קריסטליכע רעליגיעזע קונסטווערק.

איהר נאמען אסתר האט ער געזאגט, ערא־נערט איהם אין אנ׳אנדערער שעהנער יודישער טאכ־טער מיט׳ן נאמען אסתר, אסתר המלכה, פון דער ביבעל. ער האט פיל מאל געלעזען די הערליכע געשיכטע און בעוואונדערט די שעהנע העלדישע יו־דישע קעניגין אסתר ער איז איבערהויפּט א פריינד פון יודען, האט ער געזאגט, און ער האסט די פיינ־סטערע יודען־פיינד.

א ווארט פאר ווארט, איז געווארען א קוראַרט, ווי מען זאגט, און די צוויי יונגע מענשען זענען זיך זעהר געפעלען, געווארען, די אנציהונגס־קראפט האט געווירקט זעהר שנעל.

(סוף קומט).

וויכטיג פאר לעטניקעס!!

די עהשטע לאדזער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב׳ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען

ווי: פעלד־בעטען 14 זל., פעלד־בעטען מיט ווענטלעך 18 זל., לעזשאקעס פון 8 זל. אן, טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.

אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ־מארקע „Palma-Patent“, פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד־בעטען נור מיט דער מארקע „Palma - Patent“

מיט אכטונג פירמע

„PALMA-PATENT“

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 85־131

בעמערקונג: פאר פראווינץ — בעדייטענדע ראבאטען.

דער מארד אין דער נאכט

(27)

פּוּליסטער שפּאַנענדער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

טארטשינסקי, אז דער געהיים־אגענט ענטפערט נישט, האט זיך דער קאפּיטאן איבערגעבעטען צו דעם ריקען, א ציה געטון מיט די פּלייצעס און זיך געלאזט געהן צום ארויסגאנג.

דער דאקטער שמואל האט ער זיך אפּגעשטעלט, און ליבעסקינד צו ליבעסקינד׳ן האט ער זיך קאלט אפּגערופען:

— און צוויי וואכען צייט מוז מיר דאס געלד צוריקגעקערט ווערען... און געגענפאל...

— וואס אין געגענפאל? — האט דער באנ־קיר דערשראקען א פרעג געטון.

— דעם איהר האבען צו טון מיט דער געזעל־שאפט! — האט דער קאפּיטאן געענטפערט מיט א דראהונג, און איז ארויס פון צימער.

די איבערגעבליבענע האבען זיך איבערגע־קוקט.

— איך פערשטעה נישט, וואס עס בעדייט די גאנצע דראהונג! — האט ליבעסקינד צעטומעלט א פרעג געטון.

— ער האט געמיינט צו זאגען, אז מען וועט אייך דערהרגענען. — האט טארטשינסקי קאלטבלו־טיג דערקלעהרט.

— דערהרגענען?! — האט וואקס ארויסגערופען.

— אבער דאן...

— א! — האט דער געהיים־אגענט איבערגע־שלאגען — מעגליך, אז איך האב א טעות... אבער זאג, אז מען מוז, אז דער קאפּיטאן פאר־לאמקא געהערט צו א מין מאנארכיסטישע רוסישע געזעלשאפט, וואס קלויבט זיך נישט פונאנדער אין מיטלען. אויב מיטע השערות זענען ריכטיגע, און די האַנדלונגען פון דער ארגאניזאציע אזא קאנטער־רעוואלוציאנערער, אפּעטירט זי מיט גרעסערע געלד־סומען, און די פופציג טויזענד דאלאר, וואס דער קאפּיטאן האט איבערגעגעבען צו היטען היי־טאנגען, געהערען צו דער ארגאניזאציע טאקע... אויב די באנק וועט נישט אויסצאהלען די סומע דעם קאַ־פּיטאן, וועט די ארגאניזאציע אוודאי פרובען הער־הרגענען די אנפיהרערשאפט פון דער באנק... דער־ריבער ראט איך אייך ביידען איהר זאלט זיין פאר־זיכטיגער.

— שטות! — האט ליבעסקינד מיט אנשטרענ־גונג א שמייכעל געטון — אזעלכע זאכען מאכען זיך נישט לייכט!

— אזוי מיינט איהר? — האט טארטשינסקי טרוקען געענטפערט. — איך קען אייך פערזיכערען, אז אויב מ׳וועט עמיצען פון אייך דערהרגענען, וועט מען לעי׳ם אייך איבערלאזען א פּלוי צלמ׳על...

— וואס הייסט? — האט וואקס פערוואונדערט אויסגערופען — איהר מיינט אז די ארגאניזאציע האט דערמארדעט דעם הער הײמאן?

— איך מיין עפּעס...

— אבער פארוואס?

— וויל הײמאן האט זיך מסתמא צוגעאייגנט דאס געלד, און זיך געקליבען ענטלויפען קיין אויסלאנד.

— לאזט געמאך! — האט דער סעקרעטאר מיט כעס אויסגערופען — איך האב מיט מיינע אייגענע אויגען געזעהען אין קאסע דאס געלד נאך דעם ווי דער הײמאן איז אוועק פון באנק.

— דאס הייסט, אז אויב ער אליין האט דאס געלד נישט גענומען, האט עס ארויסגענומען א פערזאן, וואס האט בעקומען פון איהם אנ׳אויפ־טראג דאס צו טון צוזאמען מיט׳ן שליסעל.

וואקס(ס פנים איז געווארען רויט פאר אויפ־רעגונג.

— מיט אנדערע ווערטער הייסט עס, אז איהר בעשולדיגט מיך אין דער גנבה?!

— דאס איז מיר גארנישט איינגעפאלען. — האט טארטשינסקי קאלטבלוטיג א ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— יא, יא, איהר זענט מיך חושד, וויל נאר ביי מיר און דעם הער הײמאן זענען געווען שליסלען צו דער קאסע... איך גיב אייך מיין עהרען־ווארט, אז איך בין אין גארנישט שולדיג... שוין־זשע צווי־פעלט איהר אין דעם, מיין הער? — האט וואקס התנגנים׳דיג אויסגערופען, ווענדענדיג זיך צו דעם שוויינגענדיגען ליבעסקינדערן.

— ניין, — האט ענטשלאסען געענטפערט דער באנקיר — איך האב צו אייך דעם פולסטען צוטרוי.

— שוין־זשע מיינט איהר, איך בין אזא נאר?— האט זיך דער סעקרעטאר ווידער געווענדעט צו טאר־טשינסקין — דאס געלד איז געווען אין גרויסע באנקנאטען און ביי קאפּיטאן סאלאמקא זענען פער־נאטירט אלע נומערען... וואס פאר א שכל וואלט עס געווען, איך זאל דאס געלד גנבענען, בעת איך ווייס אז מ׳וואלט מיך באלד ארעסטירט, ווי נאר כ׳וואלט געפּרובט לאזען דאס געלד אין גאנג... איך בין נישט קיין פערברעכער, הער טארטשינסקי, און קיין שוטה אוודאי און אוודאי נישט...

דער געהיים־אגענט האט נישט גערעדט וואס צו ענטפערען.

דער געהיים־אגענט האט נישט גערעדט וואס צו ענטפערען.

כל זמן די נומערען פון די באנקנאטען זענען געווען פערנאטירט, איז נישט געווען קיין גרונד חושד צו זיין וואקסען אז ער האט צוגעגנבעט דאס געלד. סאיז דאך געווען קלאהר, אז ער האט גע־וואוסט, מיט וואס דאס האט געשמעקט.

— איך פערזיכער אייך, אז איך בעשולדיג אייך אין גארנישט, — האט ער אויפריכטיג דערקלעהרט

— אבער ווער פארט האט געקאנט צוגנבענען דאס געלד?

— איך האב עס נישט אין צו פערשטעהן! — האט דער סעקרעטאר פערשפּרייט די הענד — הגיע דעם הער הײמאן און מיר, האט עס קיינער נישט געקאנט ארויסנעהמען פון דער קאסע. אבער סיי דער הער הײמאן, סיי איך האבען דאס געלד נישט ארויסגענומען... ווי אזוי זשע האט עס געקענט פאר־סירען?

— האט נישט געקאנט עמיצער „אויספּארגען“ דעם שליסעל?

וואקס האט ארויסגענומען פון טאש א בונט שליסלען, און איינעם פון זיי ארויסגענומען פון דעם שטאלענעם רינג.

— אט איז ער! איך האלט איהם שטענדיג ביי זיך!

טארטשינסקי איז צוגעגאנגען צום טיש, אויף וועלכען עס זענען געלעגען הײמאנס שליסלען.

צווישען זיי איז געווען איין שליסעל פּונקט אזא ווי דעם סעקרעטארס.

— יא, דעם הער הײמאנס שליסעל איז דאס. ער ליגט דא פון זינט ווען ער איז טויט... מארגען ועהר מארגען!

ב

דער געהיים־אגענט האט זיך פערטראכטעט, הייך א קרא יגעטון ביי דער נאמבע.

דערנאך האט ער זיך א פּאטש געטון איבער די קני און אויסגערופען:

— מולא, פערפאלען!... דער הוט!...

— וואס פאר א הוט? — האט ליבעסקינד דערשראקען איבערגעפרעגט?

דער הוט פון דער ערמארדעטער פרוי, וואס איז בעשטעלט געווארען ביי דער מאדיסטין פון דער פריילין מאריא ארלאווא... מ׳וועט זיך דארפען מיט איהר פונאנדערשמועסען... און דערנאך וועט מען זעהען.

ש

(פארטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

באנקראטען און פראלאנגאציעס
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

דעם 8. יוני איז וואצלאוו ניעווינאזסקי (נאלאנטעריע געשעפט אויף פיעטריקאווער 175) ערקלערט געווארען פאר באנקראט. זיינע הכנסות האבען בעטראפען 95 טויזענד זלאטעס און סחורה האט ער געהאט פאר 25 טויזענד, נעווינאזסקי איז בעשטימט געווארען אונטער פאליצײ אויפזיכט, און אפריל האט נעווינאווסקי פארגעשלאגען זיינע קרעדיטארען 10 פראצ. אין וועקסלען צאהלבאר יעדען קווארטעל אין 4 ראטעס. א טייל קרעדיטארען האט געפאדערט 40 פראצ. די מעהרהייט האט אבער מסכים געווען און דער ריכטער קאמיסאר האט פארגעשטעלט דעם געריכט צו בעשטעטיגען דעם אפמאך. דאס האנדעלס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

שאול כימאוויטש האט פאראיאהרען אין מאי בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים, שפעטער איז איהם די פראלאנגאציע 2 מאל פערלענגערט געווארען אויף 3 חדשים יעדעם מאל. די געשעפטען האבען זיך געבעסערט און דאס געריכט האט אפגעשאפט דעם „נאדזור". איצט האט איינער פון די קרעדיטארען אנגעקלאגט די פירמע „כימאוויטש" אז זי דערלאזט א מענגע וועקסלען צום פראטעסט דאס האנדעלס-געריכט האט דעריבער אנערקענט רימאוויטשען פאר באנקראט פון 11. מאי און בעשטימט אלס קאמיסאר דעם האנדעלס-ריכטער מ. הורעוויטש און אלס קוראטאר פון דער באנקראט מאסע אדוו. ליפינסקי.

* * *

אויף דער לעצטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען פערלענגערען די צאהלונגען דער פירמע מ. גוריון יורשים, האנדעל מיט מעטאל-ארטיקלען אויף נאוואמיעיסקא 15.

פון סעפטעמבער פ. י. האט די פירמע זיך געווענדעט מיט א בקשה צו פערלענגערען א הער די צאהלונגען, נאר דאס געריכט האט די בקשה אפגעוואגט, די פירמע האט דערויף אנגעגעבען אן אפעלאציע.

דאס אפעלאציע-געריכט האט דעם ענין בעטראכט און איינגעפונען, אז די פירמע קאן, הויך א פראלאנגאציע בעקומען די מעגליכקייט צו רעקען אלע איהרע חובות און האט צוליב דעם אפגעווארפען דעם אורטייל פון קרייז-געריכט און האט דער פירמע פערלענגערט די צאהלונגען אויף 3 חדשים אנהויבענדיג פון 25. פעברואר ה. י.

דעם 21. מאי ה. י. האט דער פארשטעהער פון דער פירמע אפגעגעבען א בקשה וועגען גוטוויליג זיך אפזאגען פון דער פראלאנגאציע פון די צאהלונגען.

דאס געריכט האט אין הסכם מיט דער וואזינער בקשה סקאסירט דעם נאדזור.

* * *

אויף דער זיצונג פון 10. יוני ה. י. האט דאס געריכט בעשטעטיגט דעם אפמאך צווישען די פערטרעטער פון דער פירמע, פארבעריי פון עמיליא און זיגמונד וויין און די בעלי חובות.

די פירמע איז ערקלערט געווארען באנקראט און ריכטער קאמיסאר איז בעשטימט געווארען קאזימערוש קאן און אלס קוראטאר, אפליקאנט יעזשי גרעל, דעם 17. מאי ה. י. איז פארגעקומען א פערזאמלונג אונטערן פארזיץ פון קאמיסאר און עס איז געווארען געשלאסען אן אפמאך אויף פאלגענדע פערינגונגען: די באנקראטירטע פירמע פערפליכטעט זיך פון דער ברוטא-הכנסה אויסצוצאהלען די בעלי-חובות צו 15 פראצענט אין חודשליכע ראטעס, אויף אזא אופן, אז פון דער אלגעמיינער סומע פון אומזאץ אין משך פון א חודש, זאל מען די 15 פראצענט פערטיילען צווישען די בעלי חובות, ביז מען וועט זיי אינגאנצען בעצאהלען.

פון דער אלגעמיינער צאהל 36 בעלי חובות, האבען נאר 30 אנטיילגענומען אין דער אפשטימונג, רעפרעזענטירענדיג א קאפיטאל פון 33,549 זל. 60 גר. פאר'ן אפמאך האבען געשטימט 20 בעלי חובות מיט א קאפיטאל פון 28,812 זל. 20 גר.

* * *

ווייטער איז בעטראכט געווארען די פראגע צו פערלענגערען די צאהלונגען דער פירמע איצעק געשינסקי, זאקען-פאבריק אין אלעקסאנדער, אויף לוטאמירסקא 267.

די פירמע האט בעקומען א פראלאנגאציע אויף 3 חדשים פון 6. אויגוסט 1929.

נאך 3 חדשים האט דאס געריכט, אויף דער בקשה פון פערטרעטער פון דער פירמע פערארדנעט א פרייען אויסגלייך.

אין מאי ה. י. איז געשלאסען געווארען אן אפמאך צווישען דער פירמע און איהרע בעלי חובות אויף פאלגענדע פארשלאגען: פערלענגערען די צאהלונגען אויף 2 יאהר; פערקלענערען די חובות ביי אלע בעלי חובות, אויף 30 פראצענט און דער פארשטעהער פון די בעלי חובות נעהט אריין אין דער פערוואלטונג פון דער פירמע.

דאס געריכט האט בעשטעטיגט דעם אפמאך.

היינט פראטעסטירט דאס לאדזער יודענטום
געגען דער קאלענדאר-רעפארם און געגען דעם אטענטאט אויפ'ן שבת

ווי עס איז געווען צו זעהן אין דער נעכטיגער מאדורך איז דער יודישער גאסט אונטער'ן רושם פון דער אלגעמיינער פראטעסט-אקציע, וואס ווערט היינט דורכגעפיהרט אין דער גאנצער שטאט. אין די גרעסערע בתי מדרשים האבען וועגען דער קאלענדאר-גזירה גערעדט קרוב 50 רעדנער, וואס די קאמיסיע האט דעלעגירט. אין די ישיבות האבען גערעדט די רבנים און מורי-הוראות, אומעטום זענען די דרשות אויסגעהערט געווארען מיט גרויס אויפמערקזאמקייט.

אויף היינט איז פראקלאמירט געווארען אן אלגעמיינער פראטעסט-טאג, עס וועלען גזאמעלט ווערען חתימות פון שומר-צו-שטוב. די ישיבות האבען געשטעלט צו דיספאזיציע די עלטערע כתות פון 18 יאהר און. די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט א הויז צושטעלען א בעשטימטע צאהל זאמלער זיך פערפליכטעט צו פערטיילען הונדערט פראטעסט-בויגענס צווישען איהרע אנהענגער. דאסגלייכען דער מזרחי מיט די צעירים, די פועלי און צעירי-אגודה'שע פעראיינען שטעלען זיך צו דער ארבייט אין קארפארע. דער הויז-בעזיצער-פעראיין האט זיך מתחייב געווען צו זאמלען צעהן טויזענד חתימות. א טייל זאמלער שיקט צו די האנדוועיקער-צענטראלע און די קליינהענדלער-פעראיינען. עטליכע צעהנדליג „בנות" שטעלט צו די אגודה'שע פרויען-ארגאניזאציע.

אויפרוף

ששששש

יודען!

אויף דער נאהענטסטער זיצונג וועט דער פעלקער-בונד בעהאנדלען א פראיעקט, ווי אזוי צו ענדערען דעם לוח.

די קאלענדאר-רעפארם, לכאורה א גאנץ פשוטע, אונשולדיגע זאך, איז בעצם א מיטעל אין די הענד פון די אנטישמי'ם צו פערטיליגען דעם מהות היהדות, און מיט איהם דעם יהדות אליין.

די רעפארם איז עלול צו'ינצוברענגען א אונגעהויערען דהאָאס אין דער זיבען-טאגיגער-וואך. במשך פון א'ניגע יאהר איז דער שבת אין א סכנה לגמרי אונטער-צוגעהן.

מיר, יודען פון גאר דער וועלט פראטעסטירען געגען דעם אטענטאט אויפ'ן שבת. דער שבת איז דער יסוד פון אונזער קיום. ע"כ פאדערען מיר בלי שום תנאי א'בער-צילאזען די פיהערדיגע זיבען-טאגיגע וואך.

היינט דארף דאס לאדזער יודענטום לאזען הערען זיין מעכטיגען פראטעסט געגען דער קאלענדאר-גזירה.

אין גאנצען שטאט וועלען בעזונדערע זאמלער מתנדבים די היינט און זאמלען חתימות אויף ספעציעל-געדרוקטע פראטעסט-בויגענס, וואס וועלען שפעטער איבערגעשיקט ווערען צו דער פעלקער-ליגע;

אויף יעדען יוד, מאן און פרוי, ליגט א חוב קדוש אפצוגעבען היינט זיין פראטעסט-חתימה;

יעדער יוד מאן און פרוי, דארף זיך היינט שטעלען אין איינעם פון די זאמעל-פונקטען, נעהמען א פראטעסט-בויגען און זאמלען חתימות צווישען אנדערע.

יודען, פערגעסט נישט, דאס יודענטום איז אין א געפעהרליכע מינוט קאן זיין צו-שפעט;

די זאמעל-פונקטען זענען: ציוניסטישע ארגאניזאציע, אגודה ב"ה"ת סינע כאלוטער בידם'ך באר מרים (ג"עוס ראיאן).

עס פאלגען די אונטערשריפטען פון ציוניסטישע אגודיסטישע און צענטראלע חיפושאפטליכע גרופירונגען.

די מארגענדיגע פראטעסט-דעמאנסטראציע אין לאדז

צו דער פראטעסט-דעמאנסטראציע האבען זיך שוין געמאלדען, אויסער די ציוניסטישע גרופירונגען און ארגאניזאציעס אלע לאדזער סוחרי'ם-פעראיינען, קליינהענדלער-פעראיינען, האנדווערקער מיט די צעכען, האנדעלס-אנגעשטעלטע, ספארט-פעראיינען, ישולען און בתי-מדרשים א.ז.וו. דער סדר פון דעמאנסטראציע איז פאלגענדער. דער אנגאנג צום גרינעס-מארק איז דורך די בעריקטא און מאלע-גאסע. דארט וועלען אפווארטען די מיטגלידער פון יעדער אנדענגס-קאמיסיע, וועלכע בעשטעהט פון די ה"ה: לאוניק יאעל, ג. ליכטענשטיין, א. שאפירא און די פארשטעהער פון בר-כוכבא ה' שטערן און צוויליך, וועלכע וועלען די פערזאמעלטע אויסשטעלען לויט פאלגענדען סדר: אונטער נומער 1 פערזאמעלט זיך דער ציוניסטישער קאמיטעט, ראבינאט, קהלה, פרנסים ראטמענער אגענ'ים מיטגלידער, קרן היסוד קאמיטעט, פרויען-פעראיין „וויזא" ארגאניזאציע למען ארץ-ישראל;

נומער 2 האנדווערקער, מיט די צעכען, סוחרים-פעראיינען, קליינהענדלער;

נומער דריי די ציוניסטישע יוגענד-ארגאניזאציעס, ווי הרצליה א און ב.

4 אקאדעמיקער בני-ציון, גוש-עבודה, צעירי-מזרחי בר'ת-טרומפעלדאר; נומער 4 ליגא פאר ארבייטענדע ארץ-ישראל „התאדות" פועלי-ציון, השומר הצעיר, השומרים, „גורדוניה" החלוץ-המרכזי דרת-יעבודה החלוץ — החלוץ-הצעיר, „פ"ה"ש";

נומער 5 האנדעלס-אנגעשטעלטע, אינוואלידען, די נישט-ארגאניזירטע מאסע; נומער 6, ספארט-פעראיינען.

דער קאמיטעט וועט זיך בעמיהען אלע אויסצושטעלען אויפ'ן מארק לויט דעם סדר און פינקטליך 6 א זייגער וועלען אלע מארשירען צו 4 פערזאן אין א שורה דורך די גאסען זשעלאנא, גדאנסקא, צעגעלניאנא, זאכאדניא, קאנסטאנטינאווסקא, גייערס-מארק, אוואמיעסקא, זגערסקא ביז צום באלוטער-מארק. וואו דער צוג וועט אויפגעלעזט. דער קאמיטעט גיט זיך די גרעסטע מיה און ארדנונג אין די דעמאנסטראציע זאל זיין א מוסטער-האפטע, ס'איז דעריבער א חוב פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג מיטצוהעלפען אין דער ארדנונג.

פאלגענדע ארגאניזאציעס ווערען אויפגעפאדערט דורך זייער קאמיטעטען זיך צו פערזאמלען מארגען, פינקטליך 4 א זייגער נ. מ. די מיטגלידער פון האנדווערקער-קלוב; די צעכען מיט זייערע פעהנער — אין הויף פאלודניאווא 4. די מיטגלידער פון טורן-און-ספארט-פעראיינען „בר-כוכבא" פון אלע סעקציעס — אין פעראיינס-לאקאל פון בר-כוכבא וועגלאווא זיבען. די מיטגלידער פון אגודת למען ארץ-ישראל ווי אויך אלע צוריקגעקומענע פון ארץ-ישראל — אין שטרח פון צעגעלניאנא 4. אלע ארגאניזאציעס וועלכע געהערען צו דער ליגא פאר ארבייטענדען ארץ-ישראל פערזאמלען זיך אין הויף שענקעוויטשא 5. די מאסע פון נישט ארגאניזירטע קומען דירעקט דורך די בענערסטע-מאלע-גאסען אויפ'ן גרינעם מארק און שליסען זיך אין די רייען פון זייער נומער.

די פערוואלטונג פון סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 10, קליינהענדלער-פעראיין אגראדאווא 10, קאנאל-הענדלער פעראיין צעגעלען 15 און אנדערע פאדערן דערמיט אויף איהרע מיטגלידער פינקטליך 6 א זייגער אווענד צו שליסען די געשעפטען און זיך מאסענווייז פערזאמלען אויפ'ן גרינעם-מארק בכדי אנטייל צו נעהמען אין דער דעמאנסטראציע.

היינט 12 א זייגער מיטאג קומט פאר אין ציוניסטישען ביוראָ א פערזאמלונג פון די ארדנער.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

מאריס לאמפע
אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום
לעצטע 3 פארשטעלונגען פון

היינט, זונטאג, דעם 15-טען, 9 אווענד — די שטארק-אויסגענומענע פיעסע
אויפ'ן וועג קיין בוענאס-איירעס
(דאס לעבען פון דער אונטערוועלט) אין 3 אקטען פון געזאנג פון רייזעלמאן.

מאנטאג, ד. 16-טען, 9 אווענד
די ווייסע שקלאפין
די שטארק אנציהענדע פיעסע
אין 4 אקטען פון זאלאטארעווסקי. ראל אליהו צייטלין מ. לאמפע.

דינסטאג, דעם 17-טען, 9 אין אווענד — לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג
דאס גרויסע מייסטערווערק
„גאט פון נקמה"
אין 3 אקטען פון שלום אש
אלע פארשטעלונגען צו פאפולערע פרייזן פון 80 גר. ביז 2.50

ס'נעהמען אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, לובראווסקא, נערה, פאדערמאן, מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, וו. נייהויז, פאלאנסקי.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

זונטאג
15
יט
סיון תר"ץ

יוני
זון-אויפגאנג
זון-אונטערגאנג

ווער שטעלט זיך היינט
צו די פאבאר-קאמיסיעס?

מארגען מאנטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנטנא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 8-טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

T U W Z

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגראדאווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

S W

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1908 וואס וואוינען אין 8-טען פאליציי-קאמיסאריאט

R S T U W Z

צוגאב פאבאר-קאמיסיע אין לאדזער פאוויאט

מארגען מאנטאג וועט אין פ.ק.או. לאדז—פאוויאט (פעטריקאווער 187) פארקומען א צוגאב פאבאר קאמיסיע פאר די פאבאר פליכטיגע פון אלעקסאנדער, קאנסטאנטין, רודא-פאביאניצער, טושין און פון די גמינעס פאביץ, כאיני און בראַ.

דעם 17. ברוס, ברושיצא, וועלקא, גאספאדאזש קרושאוו, לאגעווניקי, נאוואכאלבא, טאשעניע און וויסקיטנא.

וועגען שטיצע פאר פרויען פון מיליטער-לייט

(א) דאס קריגס-מיניסטעריום האט אויפגעקלערט, אז רעכט אויף אינטערשטיצונגען האבען נאר די פרויען פון די מיליטער-לייט, וואס האבען חתונה געהאט פריהער איידער דער מאן איז גערופען געווארען אין מיליטער.

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

עס האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע אויף דריגענדע הילף פאר'ן חודש מאי, 1930 פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאר אפריל און אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, און וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד אין אפריל פונ'ם ל. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין אונטערשטיצונגס-אמט, נאראנסקא 131 פון 9 ביז 14 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

מארגען מאנטאג, דעם 16 —

T U W Z Ż

הלואה פאר דער לאדזער אינדוסטריע

אין ווארשא וויילט איצט א דעלעגאציע פון אמעריקאנער פינאנסיסטען, וועלכע פארשט אויס די ווירטשאפטליכע לאגע פון דער אינדוסטרי אין פוילען.

ווי מיר דערוויסען זיך שטעהען די ארבייטען פון דער דעלעגאציע אין צוזאמענהאנג מיט דער פראגע וועגען א הלואה פאר דער לאדזער אינדוסטרי, וועלכע די אמעריקאנער פינאנסיסטען זאלען איהר ערטיילען.

ביי די אגענטען און רייזענדע

(2) דער פעראיין פון אגענטען און רייזענדע האט זיך געווענדעט צו דער קראנקען-קאסע און צום פערזיכערונגס-אנשטאלט פאר גייסטיגע ארבייטער מיט א ביטע, זיי זאלען ארויסגעבען א פערארדנונג צו פערשרייבען די אגענטען און רייזענדע אין קראנקען-קאסע אין פערלויף פון 30 טאג. דער פעראיין איז גרייט אויב די קר.-קאסע זאל עס פערלאנגען אנצווייזען די פירמעס, וועלכע מיידען אוים צו פערזיכערען זייערע אנגעשטעלטע.

פערשטאַנד און שפּאָר־זאַמקייט

בערסאָן אַבצאַסען זענען מיט 25% ביליגער און דרייטאָל שטאַרקער ווי לעדער אַבצאַסען, — א חוץ דעם, מאַכען די בערסאָן־אַבצאַסען דעם טריט עלאַסטיש און בעקוועם, דורך וועלכע עס ווערען אַבגעשוינט דער קערפּער, די נער־ווען און אויך די טייערע שיך.

מאַכט אַמאָל אַ פּראָבע!

וועט איהר אייך איבערציינגען איבער די מעלות פון דעם טעטן בערסאָן־אַבצאַס, בעסער ווי דורך בלויזע ווערטער.

דאָס וואָס איהר וועט אייך ערשפּאָרען אין משך פון דער צייט, וועט אייך גוט צונוץ קומען אין דער הויזווירטשאַפט אויף אנדערע אויסגאַבען.

BERSON

פּייערליכער חנוכּת־הבּית
פון נייעם בנין פון לאָדזער קרייז־געריכט
בעזוך פון יוסטיץ־מיניסטער צאַר

(2) נעכטען איז פאָרגעקומען די פייערליכע חנוכּת הבּית פון דער נייער געביידע פאַר'ן קרייז-געריכט אויף פּלאַץ דאָמבראָווסקי.

צו די פייערונג זענען ספּעציעל בעקומען צו פאָהרען דער יוסטיץ-מיניסטער צאַר, דעפּאַרטאַמענט דירעקטאָר שוויאָנטקאָווסקי, פּראָקוראָר פון העפּ-סטען-געריכט קורקאָווסקי, לייטער פון אַפּטיילונג אין יוסטיץ-מיניסטעריום קוויאַטקאָווסקי, פּרעזעס פון אַפּעלאַציע-געריכט אָרלאָווסקי, אַ רייה העכערע מלוכה-בעאַמטע, פאָרשטעהער פון האַנדעלס-מיניס-טעריום, אַרבייט-מיניסטעריום א. אַנד. וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, ריכטער, אַד-וואָקאַטען, פאָרשטעהער פון דער קאָמונאַלער מאַכט א. א. וו.

אין דער קאַפּליצע פון קריסטליכען זקנים-הויז אויף נאַרוטאָוויטש, איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ תּפילה דורכ'ן ביסקופּ טימיעניעצקי. נאָכדעם זענען אַלע אַריבער אין דער נייער געביידע פון קרייז-געריכט, וואו די ריכטער און פּראָקוראַטאָרען האָ-בען בעגריסט דעם יוסטיץ-מיניסטער צאַר און נאָכ-דעם האָט ביסקופּ טימיעניעצקי אָפּגעריכט אַ פייער-ליכע תּפילה און דער סעמינאַריום-רעקטאָר יאַשינ-סקי האָט געהאַלטען אַ געלעגענהייטס-רעדע.

יוסטיץ מיניסטער צאַר האָט דערויף געהאַל-טען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויפ'ן געריכטס-וועזען אין פּוילען און זיין צנטוויק-לונג פאַר די 12 יאָהר פון אומאָפּהענגיגען פּוילען.

צום סוף האָט ער אויסגעדריקט אַנערקענונג דעם פּרעזעס פון קרייז-געריכט פּעלושינסקי פאַר זיין טעטיגקייט, בפרט ביים אויספערטיגען דעם נייעם פּרעכטיגען בנין.

ס'האָבען נאָך גערעדט פּרעזעס ריכטער בעל-זשינסקי, פּראָקוראָר מאַרקאָווסקי און אַדוו. לודוויק דאָמינסקי אין נאָמען פון דער אַדוואָקאַטען קאַמער.

צוליב דער פייערונג זענען אַרויסגעשיקט גע-וואָרען בעגריסונגס דעפּעשען צום מלוכה-פּרעזידענט, מאַרשאַל פּילסודסקי, פּרעמיער סלאַוועק און צום געוועזענעם יוסטיץ-מיניסטער מיישטאָוויטש.

נאָכדעם איז פאָרגעקומען אַ פרישטיק און אין אָוועגט איז אין זאַל פון קרעדיט-געזעלשאַפט פאָרגעקומען אַ ראַוט.

די אַרבייטער־הייזער

(—) פרייטאָג האָט די קאָמיסיע, וואָס פער-טיילט די וואוינונגען אויף פּאַלעסיע אַרויסגערופען די 40 פּערזאָן, וואָס האָבען בעקומען צוגעטיילט די 1-צימערדיגע און 10 פּערזאָן, וואָס האָבען בעקומען די 3-צימערדיגע וואוינונגען אויף פּאַ-לעסיע, כּדי זיי זאָלען אונטערשרייבען די קאָנ-טראַקטען. מצד דער קאָמיסיע זענען אַנוועזענד געווען די לאַווניקעס קוק און אַדאַמסקי און די ראַטמענער אַנדזשעיאַק, גאַלאַנסקי און רוס.

לאַווניק קוק האָט געהאַלטען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט צוו. אַנד. ערקלערט, אַז די בעגנער פונ'ם איצטיגען מאַגיסטראַט האָבען אינ-טערוועניערט ביי דער רעגירונג בעטען צו נידריגען דירה-געלד און דער מאַגיסטראַט האָט דעריבער בעוואָגט מיט'ן שליסען די קאָנטראַקטען. נעכטען האָט זיך געענדיגט דער טערמין, ווען ס'האָבען געקענט געמאַכט ווערען געוויסע בעוואָרעניִשען מצד דער אויפזיכטס-מאַכט. אַזוי ווי אַזעלכע זע-נען נישט געמאַכט געוואָרען, האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען צו שליסען די קאָנטראַקטען. די לאָקאַ-טאָרען, וואָס וועלען איינצאָהלען פאַר אַ קוואַרטאַל דירה-געלט און וועלען אונטערשרייבען די קאָנ-טראַקטען, וועלען זיך שוין באַלד קענען אריינצי-העןאין זייערע דירות, הגם דירה-געלט וועט זיך רעכענען ערשט פון 1-טען יולי.

אויף איינצאָהלען דאָס דירה-געלט איז בעגע-בען געוואָרען אַ טערמין פון 8 טאָג. די שליסלען פון די וואוינונגען וועלען די לאָקאַטאָרען בעקו-מען נאָכ'ן אונטערשרייבען די קאָנטראַקטען ביים אַדמיניסטראַטאָר לייטער אויף פּאַלעסיע ה' זעמבע.

דאָס פערטיילען די וואוינונגען פאַר די לאָ-קאַטאָרען פון די 2-שטוביגע וואוינונגען וועט פאָרקומען היינטיגע וואָך.

ווייטערע אַקציע
צו פאַראייניגען די יודישע האַנדווערקער
סאָציאַליסטישע האַנדווערקער טרעטען אַרויס פון דער פאַראייניגונג

אין לאָקאַל פון „אָרט" איז פאָרגעקומען די ווייטערדיגע זיצונג פון דער קאָמיסיע, אַדורכצו-פיהרען די פאַראייניגונג פון די יודישע האַנדווער-קער אין לאָדז.

דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט ה' קאַזשמיערסקי, סעקרעטאַר — ה' אַברהם פרידריך. אין אָנהויב פון דער זיצונג האָט דער פאָרשטעהער פון די סאָציאַליסטישע האַנדווערקער ה' גאָלדרינג אָפּגע-געבען אַן ערקלערונג, אַז זיין צענטראַלע וועט זיך צוליב פּרינציפּיעלע און אַנדערע מאָטיווען אין דער פאַראייניגונגס-אַקציע נישט בעטייליגען און מעהר אין די אַרבייטען פון דער קאָמיסיע קיין אַנטייל נישט נעהמען.

אין די ווייטערדיגע וכּוחים האָבען אַנטייל גענומען די ה"ה באַרמאַן, קאָרוינסקי, מאַשענבערג, שוואַרצבערג, פּשיגורסקי, אַדוו. ווייצמאַן.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַז די קאָמיסיע וועלכע איז בעשטימט אויף אויסצואַרבייטען דעם מאָדוס צו די וואַהלען (ראַטמאַן פיין, אַדוו. ווייצ-מאַן און ש. שוואַרצבערג) זאָל פערענדיגען איהרע אַרבייטען אין 10 טאָג. אַלס באַזיס איז אָנגענומען געוואָרען, אַז בעת די וואַהלען קענען געשלאָסען ווערען פערבינדונגס-ליסטעס יעדע 50 האַנדווער-קער וועהלען 1 דעלעגאַט אין דער צענטראַלע. ביי פּאָליטישע פראַגען און עפענטליכע אַרויסטרע-טונגען איז נויטיג די הסכּמה פון אַ קוואַליפיציר-טער מערהייט — 75 פּראָצ. א. א. וו.

די נאָהענסטע זיצונג פון דער קאָמיסיע דאַרף פאָרקומען ענדע היינטיגע וואָך.

Dr. Schweig
אויגען=דאָקטאָר
צוריקגעקעהרט

6 זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 215-01,

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) אַנטאָנעוויטש פּאַביאַניצקאַ 50, כאַנד-זשינסקי פּיעטריקאָווער 164, סאָקאָלעוויטש פּושע-טאַד 19, רעמבעלינסקי אַנדזשעיאַ 28, זונדעלע-וויטש פּיעטרקאָווער 25, קאָספּערקעוויטש זגער-זשער 54, טראָווקאָווסקא בזשעזשינער 56.

אומזאַץ־שטייער

(—) היינט איז דער לעצטער טאָג איינצו-צאָהלען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר'ן 1929 י. אַזוי ווי היינט איז זונטאָג קען מען נאָך איינצאָהלען מאָרגען מאָנטאָג, אָהן צינזען. פון דינסטאָג אָן וועט מען שוין צורעכנען צינזען און עקזעקוציע-קאָסטען.

דער אפּפאָהר פון חלוצים נאָך ארץ-ישראל

היינט 7 אַ זייגער אָוועגד פאָהרען אָפּ מיט דער פאַבריקס-באַהן אַ גרופּע מיטגלידער פון „החלוץ המרכזי" פון די לעצטע סערטיפיקאַטען.

זיך געהאַנגען א שניידער

(2) אויף זשעלאַזנאַ 38 האָט געוואוינט אַלעק-סאַנדער סלאָמקאָווסקי אַ שניידער. לעצטענס צו-ליב אַרבייטסלאָזיגקייט איז ער געוואָרען מרה שחורה און נעכטען ווען קיינער איז נישט געווען אינדערהיים האָט ער זיך אויפגעהאַנגען אויף דער קלאַמקע פון טיר.

ווען די פרוי איז אָנגעקומען אַ היים און נישט געקענט עפענען די טיר, האָט זי אויפגעהויבען אַ געשריי — די אַנגעלאָפענע שכנים האָבען אָבער געטראָפען שוין אַ קאַלטען קערפּער. ווי די שכנים גיבען איבער, האָט זיך סלאָמקאָווסקי שוין איינמאָל געפּרובט נעמען דאָס לעבען, מ'האָט איהם אָבער אָפּגעראַטעוועט.

וועלט=קאָנגרעס פון קלאַסען-טעקסטיל-פעראיינען

(2) נעכטען איז פון לאָדז אַרויסגעפאָהרען קיין שטוטגאַרט דער לייטער פון קלאַסען טעקסטיל פעראיין ה' וואַלטשאַק. ער וועט זיך בעטייליגען אינ'ם וועלט-קאָנגרעס פון די קלאַסען טעקסטיל-פעראיינען. דער קאָנגרעס וועט דויערן פון 16 ביז 21 ה. ח.

רייזע-הנחות אין די רומענישע קור-ערטער

(2) דער רומענישער קאָנסולאַט גיט איצט אַרויס אומזיסטע וויזעס פאַר די, וואָס פאָהרען אַרויס אין די רומענישע קור-ערטער זיך צו היילען די רייזענדע מוזען שפּעטער בעקומען ספּעציעלע וויזעס ביי דער אַדמיניסטראַציע פון קוראָרט. די רייזענדע בעקומען אויך 50 פּראָצ. הנחה אויף די באַהן-בילעטען.

מאָלער מיכאל יא איז לאָדז

(3) די טעג איז געקומען פון ריגאַ קיין לאָדז דער בעקאַנטער יודישער לאַלענדישער בעריהמ-טער מאָהלער מיכאל יא מיטאַרבייטער פון ריגער „פריהמאָרגען".

25 יעהריגער יובילי

דעם 19 דעם ח. 8 אַ זייגער אָוונד ווערט גע-פייערט אין די זאַלען פון לאָדזער מענער-געזאַנג-פעראיין, פּעטריקאָווער 243. דער 25-יעהריגער יובילי פון די האַנדעלס-קורסען פון י. מאַנטינבאַנד. נאָמענטליכע איינטריטס-בילעטען צו דער פייערונג גיט אַרויס די קאַנצעלאַריע (פּשעיאַזד 123) ביז 18. יוני ה. י. אויסשליסליך, טעגליך אין די שעה'ן פון 9—1 נאַכם. און פון דריי ביז ניין אין אָוונד.

„פּראָספּעריטע"

אין די לאָדזער געוועלבער האָט זיך בעווי-זען אַ נייער קאָלאָניאַל-אַרטיקעל א.ב. "Prosperite",

דאָס איז אַ ביר-עקסטראַקט צו מאַכען ביר אויף אַ היימישען אופן. צוליב דעם קליינעם פּרייז און לייכטקייט צו מאַכען פון איהם ביר איז זעלבסטפערשטענדליך, אַז דער דאָזיגער אַרטיקעל האָט זיך ערוואָרבען אויפ'ן היגען מאַרק אַ מעכ-טיגען אָבזאַץ. אויב מיר זאָלען רעכנען, אַז פון אַ פּעקעל, וואָס קאָסט 120 גר. קען מען מאַכען 10 ליטער אויסגעצייכענט ביר, איז אַ גאַנץ פער-שטענדליכע זאַך, אַז די פּראַינטערעסירונג וואַקסט בסדר. יעדע ווירטין האָט שוין צוטרוי צו דעם דאָזיגען אַרטיקעל, ווייל זי האָט די גאַראַנטי ביים מאַכען דאָס ביר, אַז עס ענטהאַלט נישט קיין שום שעדליכע פאַר אָרגאַניזם סובסטאַנצען

ס'איז כּדאַי צו בעמערקען, אַז דער עקסטראַקט ווערט פּראָדוצירט אין לאָדז דורך דער פירמע "Prosperite", נעז. מיט בעשר. האַפטונג, וואָס געפינט זיך אויף לעשנאַ 22 טעל. 191-51.

די היינטיגע חנוכּת-הבית-פּיי-ערונג אין „יעאָס"

היינט 6 אַ זייגער אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון „יעאָס", קילינסקאַ 49. אַ גרויסע פייערונג לכבוד דער ערעפנונג פון נייעם לאָקאַל פון דער דערמאָנטע אינ-סטיטוציע

צו דער פייערונג זענען איינגעלאַדענט געוואָרען די פאָרשטעהער פון דער אַדמיניסטראַטיווער און קאָמו-נאַלער מאַכט, די קהלה און אַלע היגע יודישע געזעל-שאַפטליכע קולטורעלע און ווירטשאַפטליכע אינס-טיטוציעס.

צו דער פייערונג קומען ספּעציעל צו פאָהרען פון וואַרשא די פאָרשטעהער פון דער צענטראַלע די ה"ה א. פּאָדלישעווסקי, אַדוו. בראַמבערגער און דיר. גרינפעלד. עס ווערען אויך ערוואַרט געסט פון פּאַריז און בערלין.

די דאָזיגע פייערונג האָט אַרויסגערופען אַ שטאַר-קען אינטערעס אין אונזער שטאָט צוליב דעם, וואָס די עמיגראַציע-פראַגע איז היינט צו טאָג איינע פון די ברענענדסטע און אָנגעווייטאָגסטע פאַר'ן פּוילישען יודענטום און בעזונדערס פאַר דער עקאָנאָמיש-רויניר-טער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג.

עס איז צו ערוואַרטען, אַז די ברייטע יודישע עפענט-ליכקייט וועלכע האָט ביז איצט אַרויסגעוויזען אַ קנאַפּען אינטערעס פאַר די נויטען און ליידען פון די אונ-גליקליכע יודישע עמיגראַנטען, וועט היינט מאַסענ-האַפט זיך בעטייליגען אין דער פייערונג און וועט אויך פון איצט אָן שענקען מעהר אויפמערקזאַמקייט די גרויסע און נוצליכע אַרבייט פון דער יודישער צענ-טראַלע עמיגראַציע געזעלשאַפט „יעאָס".

גרויסער ציקליסטען-געיעג פון „בר כּוכבא"

היינט 9 פריה קומען פאָר אויפ'ן שאָסיי און קושיוויע הינטער זגערזש ציקליסטען-געיעגען אָרגאַ-ניזירט דורך דער ציקליסטען סעקציע פון „בר כּוכבא".

ס'קומען פאָר פאָלגענדע געיעגען: 1) אַלגע-מיינער ציקליסטען-געיעג פאַר אָרגאַניזירטע ציק-ליסטען אויף אַ שטח פון 100 קילאָמעטער.

2) טוריסטען-געיעג, פאַר אַלע ציקליסטען אויף אַ שטח פון 15 ק"מ.

3) געיעג פון יוניאָרען אויף אַ שטח פון 20 ק"מ און 4) צווישען פעראיינס-געיעג אויף אַ שטח פון 30 ק"מ.

ביז איצט האָבען זיך שוין צו די געיעגען גע-מאָלדען 28 פעראיינען פון לאָדז און אַ רייה פּראָ-ווינצער פעראיינען. פון וואַרשא וועלען זיך בעטיי-ליגען 5 בעסטע ציקליסטען פון „מכּבי".

מעדיצינישע הילף פאַר די ציקליסטען וועט אין נויטיגע פאַלען ערטיילען די פּאָגאָטאָוויע פון לינת-הצדק. אין זשורי זענען בעשטימט בעקאַנטע פאַר-מענער פאָרשטעהער פון די אָנגעזעהענסטע ספּאָרט-פעראיינען פון לאָדז צווישען זיי דער פערוואַלטונגס-מיטגליד פון לאָדזער „בר-כּוכבא" ה' הלל שטראָוויים.

„וויזאָ"

דער פרויען-פערבאַנד „וויזאָ" באַרעדט אויף אַלע מיטגלידער אָנטיילצונעהמען אין דער פּראָטעסט-דע-מאָנסטראַציע וואָס וועט פאָרקומען מאָנטאָג דעם 16 ה. ח. האַלב 6 אין אָוונד, דער זאַמעל-פונקט אין גריי-נער מאַרק, עק זשעראָמסקי.

אָפענער בריף צו ה' דירעקטאָר ש. ריגער

געעהרטער הער דירעקטאָר!

אינ'ם אָרגאַן פון התאחדות" — „פאָלק און לאַנד" האָט זי דפּעווייען אַן אָפיציעלער ידיעה, אַז איהר האָט געלייגט דעם מאַנדאַט אַלס מיטגליד פונ'ם קהלה - ראַט.

אויף מיין אָנפראַגע אין דעם דאָזיגען ענין אויף אַ רייהע ראַט-זיצונגען האָט דער פאָרזיצער פונ'ם קהלה-ראַט ה' בודזינער נאָך אַ לאַנגען ישוב הדעת ערשט היינטיגען מיטוואָך, דעם 11-טען יוני ה. י. גע-ענטפערט, אַז איהר האָט טאַקע געהאַט געליינט שריפט-ליך דעם מאַנדאַט, נאָר תּוך כּדי דיבור טעלעפאָניש איהם אָפּגערופען".

היות עס געהען אַרום קלאַנגען, אַז די דאָזיגע ערקלערונג פון ה' בודזינער איז אַ „נישט פּינקטליכע" און אין אויסען בזה האָפען צו צוזאָגען אייך, אַלס פאַ-ליטיש פערפּאַנדעטען לאַחר המעשה זי צו בעשטעטי-גען; בעת אין דער ווירקליכקייט איז די ידיעה־גאַציע אַלענפאַלס אַ גאַנצע רייה טעג געלעגען ביי איהם אין מאַש שוין נאָך מיין אָנפראַגע, בעט איך אייך, אַלס ערה-ליכען כּלל-טוער צו געבען עפענטליך אַ תּשובה, וועל-כע פון די דאָזיגע גירסאָ'ס איז די אמת'ע.

מיט הרך אַר"ע

(—) יצחק צעדערבוים

מיטגליד פון לאָדזער קהלה-ראַט

לאָדז, דעם 12-טען יוני 1930.

פּראָגראַם
פון לאָדזער ראַדיאָ=סטאַציע

12,15 קאָנצערט פון וואַרשאָווער קאָנסער-וואַטאָריום. 16,25 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס 17,25 קאָמוניקאַטען. 17,30: קאָנצערט פון וואַר-שאָווער פּאָליציי-אָרקעסטער. 18,50: פערשידענעס. 19,30: קאָנצערט פון גראַמאָפאָן-פּליטעס. 19,45: 400 יאָהר נאָך קאָפּערניקוסעס טויט — לעקטשור סטאַף. 20,45: פּאָפּולערער קאָנצערט פון „דאָליגאַ שווייצאַרסקאַ. 22,00: טראַנסמיסיע פון סעאַטע וועסאָלי וויעסשור".

בעריכט פון סוחרים-פעראיין פיעטרקאווער 73

צו דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון סוחרים-פעראיין פיעטרקאווער 73 האט די פערוואלטונג ארויסגעלאזט א געדרוקטען בעריכט. דאס איז א ביכעל מיט א טיפער און ברייטער אפשאצונג פון דער אלגעמיינער סיטואציע אין לאנד דאס פראבלעם ווערט פאכמעניש בעהאנדעלט און די שטעלונג און אנשויאונג פון די פירענדע האנדעלס-קרייזען ווערען בערעכטיגט מיט ציפערען און טאבעלען.

אינ'ם איבערזיכט ווערען גאנץ ברייט בעהאנדעלט די פראבלעמען פון קרעדיט-וועזען פארן סוחרטום, פון עקספארט, שטייערן א. א. וו. ס'ווערען אויך ארומגערעדט ספעציעלע אינערליכע פראגען פון סוחרים ארגאניזאציע, קרעדיט-שוץ א.א.וו.

דער בעריכט איז רייך אין מאטעריאלען וועלכע קענען אינטערעסירען נישט נאר די מיטגלידער פון פעראיין, נאר בכלל אלעמען, וואס אינטערעסירען מיט ווירטשאפטליכע ענינים וואס האבען א שייכות מיט'ן האנדעל, א שאד נאר וואס דאס ביכעל איז געשריבען בלויז אין פויליש און איז דעריבער נישט צוטריטליך פארן ברייטען קרייז פון סוחרים, וועלכע וואלטען איהם געדארפט ליי-ענען.

ציהונג פון דער 21-טער מלוכה-לאטעריע

2-טע קלאס – 1-טער טאג

10,000 — 16866.

5,000 — 89358.

2,000 — 108374 140054.

1,000 — 20740 23058 41334 106416 147138.

600 — 6517 52551 59923 105515 133104 152277 165339 173448.

400 — 10898 39095 47376 49321 60006 73824 91646 93625 115698 132621 145256 164186 169928 170195 171550 190808 202082.

300 — 9842 13145 21344 23685 25408 27682 33028 38628 38856 38929 39030 39980 43120 45073 50287 61066 64443 71462 73920 74310 75761 79304 89040 89863 90959 99838 100916 102128 107164 111783 121239 122328 124105 124808 134212 136677 137586 139294 143969 144277 148532 160360 163578 164334 165837 165870 169074 172130 172257 172478 176197 185022 185755 191306.

200 — 110 1966 2133 2204 2557 2594 3029 3252 3477 4217 4388 4984 4955 5588 5813 5903 7987 7991 8512 9286 10976 12593 960 13553 17697 759 947 18410 20725 21555 22328 707 23107 23905 24159 173 353 26489 29607 32975 33840 35280 36219 37151 38380 41093 4185 42071 43874 45677 46699 788 47018 247 49539 52155 54765 55411 755 56472 487 63256 66432 67780 68997 70459 70787 72733 77548 679 81526 82236 924 83018 236 85607 85828 964 88244 91420 480 689 94100 907 95720 97326 97539 98739 813 101450 477 106451 667 974 108876 110363 113479 114126 527 115398 116850 117376 838 900 119828 120093 122695 123263 125117 530 126194 127178 128470 129077 119 130555 567 131555 132286 134438 587 831 137300 536 139031 050 497 583 141326 442 554 142117 752 143444 145136 146181 147519 148301 665 748 858 150272 151009 654 153060 154616 756 156539 157365 679 158970 159312 604 160324 163312 163815 164022 164591 165237 165608 169137 729 171887 173036 175330 176697 763 178059 178352 180090 181740 182088 882 184806 185776 985 193884 194076 195510 196890 198552 201447 202476 555 966 203579 204055 509 205228 206571 207312 860 208286 926 209702.

מעלדונגען

ארום דעם פראטעסט-טאג.

אכטונג, מיטגלידער פון דער ליגע און פריינד פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל:

אלע מיטגלידער פון „ההאחדות", „פועלי-ציון" פערזאמלען זיך מארגען מאנטאג 16/6 פינקטליך 5.30 נ. מ. אויפ'ן גרינעם-מארק צוגאנג דורך די בענעדיקטא-מאלע פונקט 4. די מיטגלידער פון „גורדוניה" און ב"„החלוץ-המרכזי" „הסתדרות השומרים", „התעבודה", „פריהייט", „החלוץ" און „החלוץ-הצעיר" פערזאמלען זיך פינקטליך 5 א זייגער נ. מ. אין הויף שיענקיעוויטשא 3/5.

דער סעקרעטאריאט פון דער ליגע פאר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל אין לאדז.

צו די יודישע סוחרים, האנדווערקער און קליינהענדלער!

אין צוזאמענהאנג מיט דער פראטעסט-דעמאנסטראציע, מאנטאג 16/6. ווערט איהר אויפגעפאדערט פינקטליך 6 א זייגער אוונט צו שליסען די געשעפטען, אפצושטעלען די ארבייט און זיך מאסענווייז בעטייליגען אין דער פראטעסט-דעמאנסטראציע.

די פערוואלטונג פון סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 10.

די פערוואלטונג פון קליינהענדלער-פעראיין, אנראראווא 10.

די פערוואלטונג פון האנדווערקער-קלוב, פאלודניאווא 4.

די פערוואלטונג פון קאלאניאל-הענדלער צעגעלניאנא 15.

צו אלע סוחרים, פאבריקאנטען, קליינהענדלער און קאלאניאל-הענדלער:

די פערוואלטונג פון די אונטען אויפגערעכענטע פעראיינען פאדערט אויף אלע זייערע מיטגלידער צו שליסען די געשעפטען מארגען מאנטאג, 6 א זייגער נאכמיטאג און קומען אויף דעם גרינעם מארק כדי צו בעטייליגען זיך צוזאמען מיט דער גאנצער לאדזער יודישער בעפעלקערונג אין דער גרויסער פראטעסט-דעמאנסטראציע געגען די לעצטע גזירות פון דער ענגלישער רעגירונג און דאס שליסען די טויערן פון ארץ-ישראל פאר דעם יודישען אוואנדערער, וואס שטעלט אין סכנה די אויפבויאונג פון אונזער לאנד.

חברים מיטגלידער: ערפילט אייער חוב און דריקט אויס אייער פראטעסט געגען דער גרויסער עוולה וואס ווערט בעגאנגען געגען דעם יודישען פאלק!

די פערוואלטונג פון צענטר. סוחרים און פאבריקאנטען-פעראיין, פיעטריקאווער 10.

קליינהענדלער-פעראיין אנראראווא 10.

קאלאניאל-קליינהענדלער-פעראיין צעגעל-ניאנא 15.

קליינהענדלער-פעראיין פיעטריקאווער 6.

פרוכט און גמיזע-הענדלער-פעראיין נארוט-קא 28.

די מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפא-ראטורען, שווייסונגען, צונאפסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און
:-: נאגען ביליגען פרייז :-:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זגאכאדניא)
פריוואט- וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. Rożaner
הויט, וועגערישע קראנקהייטן און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אוועגד
סם. ווארטע-זאל פאר פרויען.

דעם דורשט
קען מען בעת די זומערדיגע היצען שטילען נאר מיט'ן ביר, וואס ווערט געמאכט אין דער היים
פון ביר-עקסטראקט
„PROSPERITE"
דאס איז אם געזונדסטען, נארהאפטעסטען, געשמאקסטען און דערביי אמביליגסטען.
50 גלעזער אויסגעצייכענט ביר פאר 1.20 זל.
צו בעקומען אין אלע קאלאניאל-געוועלבער און סקלאד-אפטעקען
„PROSPERITE" sp. z ogr. odp.
LESZNO 22, tel. 191-51.

לעזט! אכטונג!
קאנקורענץ-פרייזען!
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פובליקום צו בעקומען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע, זענען די פרייזען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פארקלענערט ווי:
12 שט. „EXPRESS PICTURES" זל. 2
6 . פאס-פאטאגראפיעס „ 2
6 . פאסט- „ ברוין . 6
6 . „ „ אויף זייד . 8
אכטונג! צו א 1/2 טוץ ויידענע פאסט-פאטאגראפיעס גיט מען צו
א אריגינעלען פארטרעט בחנם
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערקויף פון ראהמען. קומט און איבערצייגט אייך.
מיט אכטונג „PARISIEN"
קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט
30 פראנצישקאנער 30

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72–134
עמט אן אינדערהיים פון 3-ב פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12–1

עס ווערען געזוכט
מעדלעך
קוואליפיצירטע נייטארינס צו טריקא וועש ווי אויך מעדלעך צום אויספערטיגען אין דער פראצאווניע צו ארבייטען.
א. דיאמענטשטיין, נאוואמיעסקא 7.

א שעהן צימער
איבערצוגעבען פאר 2 פריילינס אדער יונגעלייט, עווענטועל פאר א פארפאלק, ביי ראזענצווייג, ווסכאדניא 14

שייטלען
צו טעטיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענא 5

א גיילער
ווערט פון זאפארט גע-זוכט ביים קאמאשען-שטעפער סטאל לוטאמירסקא 15.

מעבעל
פון א שפייז-צימער, ווי א קרעדענס, א טיש, 6 שטיל און א קאנאפקע געלעגענהייטלעך ביליג צו פערקויפע. נארוטא-וויטשא 42, וו. 12 ביז 11 פריה און פון 2–5

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
וושעושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק'	4½–5½
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	9-11 4½-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12–2
ד"ר ביבערגאל הויט און וועגער. קר.	11½–12½
ד"ר שפירנפלד נערווען און גמטיגע קר.	1–2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½–1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3–5
ד"ר שמערלאחסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½–5½

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי שטעקען-שטעק, קינסטליכע בערג-זון-באשטראהל. אייב-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע. אויך פערלאנג הייזען און שטאט. און לאבאראטאריום הערען אנ. אנאליזן אלע ארט אנאליזען. אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10–1, 3–6
קינסטליכע ציינער. קראנען, פלאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוועגד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן און דערהיים פון 3–5 נאכם.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33

יוד. געזעלשאפט פאר לאנד-וויסענשאפט אפטיילונג און לאדז

דינסטאג, דעם 17-טען יוני ה. י. אין לאקאל פון ספארט-פעראיין „הכח", פיעטריקאווער 83, קומט פאר די

יעהרליכע וואהל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג ארדנונג: 1) ערעפנונג, וואהלען פון א פארזיצענדען און ביייזיצענדע; 2) בעשטעטיגען דעם פראטאקאל פון דער ארגאניזאציאנס-פערזאמלונג; 3) בעריכט פון דער פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און דעלעגאטען פון צוזאמענפאהר אין ווארשע; 4) דיסקוסיע און בעשטעטיגונג פון בודזשעט אויפ'ן יאהר 1930/31; 5) וואהלען פון א פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און חברים-געריכט; 6) פרייע פארשלאגען. די פערזאמלונג וועט זיך אנהויבען אין ערשטען טערמין 7.30 אוועגד, און אין צווייטען טער-מין 8.30 אוועגד ביי יעדע צאהל אנוועזענדע. די פערוואלטונג.

מיט רעכט פון רעגירונגס-גימנאזיעס
פרויען-גימנאזיע פון דער — געז. —
„KULTURA"
PIOTRKOWSKA 85, tel. 174-85
איינשרייבונגען פון קאנדידאטקעס טעגליך פון 9 ביז 12 בייטאג.
פאר-וואקאציע-עגזאמינס פון 20 ביז'ן 28 יוני.
נידריגער אפצאהל. — פאר אונפערמעגליכע הנחות.
פאר מלוכה-בעאמטע דעקט דעם שכר למוד די מלוכה.

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פערקריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען טאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר'ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהרליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מענשליכער קאפ און קען פערורזאכען א טויט-געפעהרליכע פערפלאנטערונג פון די קישקעס. ספעציעלע ארטאפעדישע גומענע הייל-באנדאזשען פון מיין מעטאדע בעזייטיגען רעדיקאל די געפעהרליכסטע און פער-עלטערטסטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.

אויף דער פערכרימונג פון קרייק-ביין, געגען דעם שאפען זיך פון הויקער ארטאפעדישע המל-גארטעלען. פאר פערקרימטע פיס און שטערצענדע פלאט-פיס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענד און פיס. גומענע שטרימף אויף פערגרע-סערטע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוועגד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
spec. J. RAPAPORT Ortoped ze Lwowa
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.
בעמערקונג: דאס געזונדליכע ערשטיין פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ספעציאל. ה. י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען-אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט II שטאק, דריק איך אויס עפענטליך מיין הארציגע דאנקבארקייט פאר זיין אנלעגען מיר דעם ספעציעלען ארטאפעדישען הייל-גארטעל פון זיין מעטאדע, וועלכער האט מיך אויסגעהיילט גענצליך. מ'האט מיר געדראהט צו פלאצען דער רופטע צוליב'ן דוקטער און יעצט בין איך געזונד און פעהיג צו דער ארבייט.

מיט אכטונג מ. צימענט.

פעלצעז צו בעוואהרען
אויף זומער נעמט אן און אסעקורירט פון גנבה
Dom Futrzany J. Tiger i G. Glatter, Łódź
Piotrkowska 43, tel. 224-77 Piotrkowska 29, tel. 213-22

HELENÓW — גראָויסע גאָרטען-פערוויילונג — HELENÓW

אכטונג! היינט, זונטאג דעם 15-טען יוני 1930 אכטונג!

לטובת די לאָדזער פרייוויליגע פייערלעשער

מיט אַ גרויסן פערשידענאַרטיגען פּראָגראַם. מיט אַ גרויסן פערשידענאַרטיגען פּראָגראַם

א סך אטראקציעס! ▬ **אילומינאַציע פון פּאַרק!** ▬ **גליקס-קערבער!** הויפּט-געווינס אַ ראָווער, אַ קעלבעל, אַ קאָזע און אַ סך אַנדערע ווערטפולע זאַכען. יעדער לאָס צו 1 זל. געווינס.

פאַרקויף פון בילעטען ווי אויך לאָסען צום גליקס-קאָרב קומט פאָר אין אַלע צעטיילונגען פון דילאָדזער פרייוויליגע פייערלעשער און ביי דער פירמע „Styrcza" Piotrkowska 91 אין סקלאַד

צעטעטשנע „A. Dietel" Piotrkowska 157 ▬ **אין אווענד פייערלעשער-דעמאָנסטרירונג ביי בענגאַליש פייער איבער'ן וואַסער.** ▬ **אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ**, ספּאָרט-מעטשען.

אָרגאַניזירט דורכ'ן ספּאָרט-קלוב „Union". קאָנצערט פון 3 אָרקעסטער'ן. — אָנהייב 2 אַ זייגער נאָכמ. — איינגאַנג אין גאָרטען און אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ 1 זל. שילער און מיליטער-לייט 50 גר.

אַכטונג! פאַלס פון אומגינסטיגען וועטער קומט די פערוויילונג פאָר דעם 22 יוני. די פערוואַלטונג און קאָמאַנדע פון די לאָדזער פרייוו.-פייערלעשער.

GRAZER WAGGON- und MASCHINEN-FABRIKS-ACTIENGESELLSCHAFT dawn. JOHN WEITZER

GRAZ Austrja WIEN

דיעסעל'ס
צוויי־טאַקטאָווע מאָטאָרן

מאַרקע גראַץ

פון 8 מעכאַנישע פערד-קראַפט

און ווייטער ביז צו דער העכסטער קראַפט

פערטרעטער אויף פוילען:

Kraków, Alfred Eisinger, ul. Studencka 2

ראַיאָן-פערטרעטער ווערען געזוכט. בײַ אָן פראַגען ווערט געבעטען צו פערנעמען זיך אויף דער צײַטונג.

די פערוואַלטונג
פון דער יודישער קהלה אין לאָדז

מאַכט בעקאַנט, אַז דער

קהלה-בודזשעט אויפ'ן 1930 יאָהר

ווערט אויסגעלעגט צום דורכזעהען לויט די עקזיסטירענדע פאָרשריפטען

במשך פון 8 טעג,

ד. ה. פונ'ם 15-טען ה. ח. ביז'ן 23-טען ה. ח. 1930 איינשליסליך

אין דער קהלה-קאַנצעלאַריע (פרייהייטס-פּלאַץ 6) אין די שעה'ן

פון 10 ביז 1 נאָכמיטאָג.

לאָדז, דעם 13-טען יוני 1930.

17408

גראַנד-פּענסיאָנאַט
אין פּאָדעמביצע (ביי טושין)

עמפּפעהלט זיך אויפ'ן זומער-סעזאָן.

לונגען-ליידען זענען היילבאַר!

לונגען, טובערקולאָז, שווינדזוכט, הוסטען, טרוקענער הוסטען מיט פלעגמע, נאַכט-שווייס, בראָנכיט-קאַטאַר, קעהלקאָפּ-קאַטאַר, איבערפלוס פון פלעגמע, בלוט-שפּייען, בלוט-שטורץ, קלעמונג, אַסטמע-כאָרכלען, זייטען-שטעכען א. אַנד.

זענען היילבאַר.

טויזענדער זענען שוין געהיילט

פערלאַנגט תיכף מיין בוך איבער מיין

„נייעם נאַהרונגס-סיסטעם",

וועלכע האָט שוין אַ סך מענשען געראַטעוועט

עס קאָן אָנגעוועגדעט ווערען ביי יעדען לעבענס-שטייגער און העלפט די קראַנקהייט שנעלער צו בעזיגען. די וואָג פון קערפּער שטייגט און די וואַקסענדע פערקאַלכונג פיהרט דערצו, אַז די ליידען הערען אויף. ערנסטע מעדיצינער — וויסענשאַפטס-מענער בעשטעטיגען, אַז מיין מעטאָדע איז אויסגעצייכענט און זיי שרייבען אַנגעזעהן די נוצליכקייט פון דער אָנווענדונג.

דאָס פרייער מען האָט זיך קורירען מיט מיין מעטאָדע, אַלץ בעטענדע רעזולטאַטען דערגרייכט מען

איינגאַנצען אומזיסט

בעקומט איהר מיין בוך, פון וועלכען איהר וועט וויסענשאַפט ערפאַהרען. איהר עס ווערט פון שמערצען בעקוועלט און איהר עס חיד שנעל אָהן געפאַהר גרינדליך זיך בעפרייען פון זיינע ליידען דער זאָל שוין שרייבען, נאָך היינט.

איך שרייב בעזאָנדער אונטער, אַז איהר דערהאַלט מיין ערקלערונג גאַנץ **אומזיסט** אָהן יעטוועדער פערפליכטונג פון אייער זייט, און יעדער דאָקטאָר וועט זיכער צושטימען צו דעם

נייעם נאַהרונגס-סיסטעם

וועלכעס און אָנערקענט האָט פיל פּראָפעסאָרען אַלס אויסגעצייכענט סיסטעם.

עס ליגט אַלזאָ אין יעדערנס אינטערעס, ואָפאָרט צו שרייבען און יעדער וועט דורך מיין דאָרטיגער פּאַרמעהרונג בעדינגט מעהען. זאָל יעדער זיך אייסלערנען צו שטאַרקען דאָס שטערבען צו געזונדהייט.

אַ דאַנק דעם בוך פון אַ **פּראַקטיצירטען דאָקטאָר** ווערט גערעכנעט ערקוויקונג און לעבענס-לוסט און אַלע, וואָס אינטערעסירען זיך מיט דער איצטיגער מעטאָדע פון דער לונגען-קראַנקהייט-לעהרע דאַרפען דאָס אויסשרייבען. מיין אַדרעס:

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. 643.

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
MARJI HOCHSTEINOWEJ Wólczańska 23

:—: TEL. 214-27. :—:

נייע שילערינס אויף דאָס שול-יאָהר 1930/31 ווערען איינגעשריבען טעגליך פון 9 ביז 2 אוהר

Lek. dent.

L. Gecowowa

przyjmuje od 10—12 i 3—4½
UL. PIŁSUDSKIEGO (Wschodnia) **31**
od 5½—8 w. w Lecznicy „Vita" Piotkowska 45.

Zaginiony Został

portfel z pieniądzmi i następującymi wekslami 1) 1 weksel na Zł. 100 — wystawca D. Ekierman, zlecenie Paciorkowski pł. 20|8 30. (2 Weksel na Zł. 100 wyst. D. Ekierman, zlec. Paciorkowski pł. 5|10 30. 3) Weksel na Zł. 100, wyst. A Warszawski zlecenie Teitelbaum in blanco 4) Weksel na Zł. 100 — wyst. A. Warszawski in blanco zlec. Teitelbaum 5) Weksel na Zł. 100 — wystawca A. Warszawski, zlecenie Teitelbaum, in blanco 6) Weksel z żyrem Sznycer, Łódź, Brzezinska 21 na 50 zł. pł. 10 Lipca 1930 r. Wystkię weksle unieważniam. Zwrócić takowe za wynagrodzeniem do J. BOŻYKOWSKIEGO, ul. Brzezinska 19

קאָנצעסיאָנס-פּלענער

ווי אויך אַנדערע אַרט פּלענער צום מאַגיסטראַט און צו דער וואָיעוואָדזשטווע פיהרט אויס שנעל און פּינקטליך

Biuro Elektrotechniczne „Ohm"

Piotk. 82, w podwórzu tel. 16034

א זיכערע פּרנסה

אַ גוט איינגעפיהרט גאַלאַנטעריע-געוועלב, וואָס לייזט מינדעסטענס פון 1500 ביז 2000 זל. אַ וואָך, צוליב'ן געהן צום מיליטער, איז אָוועקצוגעבען, עווענטועל קען מען צוטרעטען מיט ווייניג קאַפּיטאַל אַלס שותף. אָפּערטען אין אַדמיניסטראַציע אונטער 2000.

17418

יוד. פרויען-פערבאַנד וו.י.ז.א.

רופט אַלע מיטגלידערינס און אינטערעסענטען אין דער

פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע

וועלכע וועט פּאַסירען מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 16-טען ד. ח. 5,30 נאָכמיטאָג.

זאַמעל-פּונקט: גרינער מאַרק, רוג זשעראָמסקי.

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש :תא
דיו אלו ימי ובל מי כנישו :תא
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו :תא

קענען נישט איבערגעבען דאָס רייעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער

רעכטסקאָנסולענטן-ביוראָ פון ה'

מאַנעלע, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווייסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטן, סלאַווישע, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אויסלאַנד ראָזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג ד. מאַנעלע, פּעטריקאָווער 17.

44 ווייכטיג פאַר לאָדז און אומגעגענד! 44

זאָל יעדער וויסען, אַז

מעבעל

שעהן, גוט און ביליג בעקומט מען נור ביי דער פירמע

Ch. ŁAZNIK

GDAŃSKA (Długa) 44, tel. 162-56

44 בעמ.: איך קויף אויך און פערקויף פּערש. געניצטע מעבעל, דיוואַנען א. ז. וו. קומט און איבערציינגט אייך! 44

ווייכבעריי־ קליניק
כירורגישע

„SANATO"

אַבראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פּרייזען פון געבורט

און 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

LEKARZ DENTYSTA

ש. ליבערמאַן

ציין-כירורג

11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 46, טעל. 172-06.

נעמט אָן פון 1—7 אָוונט

צו לעטשניצע - פּרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועןּ-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

—— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. ——

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— באַזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 פאָרמ. און פון 5—9 אָוונד זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאָרמ.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער איינגענע פּראַצעדור פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: קלאָדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע גלידער. נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ. אַ. אַ. וו.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאָכמ. אויך אין לעטשניצע, נאַרוטאָוויטשער 17 פון 10—11 און פון 2—4

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6-50 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ —60 „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ —18 „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Krafman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.